

MEB'İN YENİ
100'Ü

ÖZETİN
ÖZETİ

ETKİNLİKLER

5. SINIF

SÜREÇ
ODAKLI

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

YAZILI
SENARYOLARI

AKILLI
TAHTA

1. Tema

Türkçe Defterim

Ekstra Ücretsiz
Dijital Platform

3000

Çözümlü Soru
ve Sınırsız

Deneme
Sınavları

5. SINIF TÜRKÇE Fasikül - 1

Bu fasikülün basım, yayım ve satış hakları Editör Yayınevine aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan; fasikülün tümünden veya bölümlerinden, yönergelerinden, ölçme araçlarından, etkinliklerinden ve fasiküldeki modellemelerden esinlenmek, bunları taklit etmek veya benzerini yapmak suçtur. Aynı zamanda elektronik yollarla, fotokopi yoluyla, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz veya dağıtılamaz.

Editör

Turgut MEŞE

Yazar

Komisyon

ISBN

978-605-280-626-5

Sertifika No

40447

Baskı ve Cilt

Özgür WEB Matbaacılık

ANKARA

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.editoryayinevi.com

İÇİNDEKİLER

1. TEMA

- ▶ KELİMELERİN ANLAM ÖZELLİKLERİ3
- ▶ YABANCI DİLLERDEN ALINAN KELİMELER.....12
- ▶ GERÇEK VE HAYAL ÜRÜNÜ OLMA.....12
- ▶ METİN İÇERİĞİ18
- ▶ NOKTALAMA İŞARETLERİ26
- ▶ BÜYÜK HARFLERİN KULLANIMI35
- ▶ METİN ANALİZLERİ42
- ▶ 1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI / SENARYO - 146

KELİMELERİN ANLAM ÖZELLİKLERİ

- Tek başına bir anlam taşıyan ya da bir anlamı olmadığı hâlde cümledeki kuruluşuna katkıda bulunan ifadeler **kelime (sözcük)** denir.
- Kelimeler cümle içinde kullanımlarına göre gerçek anlamlı, mecaz anlamlı, yan anlamlı, yakın anlamlı, terim anlamlı, eş anlamlı, zıt anlamlı ya da eş sesli olabilir. Kelimelerin hangi anlam özelliği ile kullanıldığı cümledeki anlamından tespit edilir.

Gerçek (Temel) Anlam

- Bir kelime söylendiğinde zihnimizde canlanan ilk anlama **gerçek anlam** denir. Gerçek anlam, kelimelerin sözlükteki ilk anlamıdır.

- » O kuşun kocaman kanatları vardı. (Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ)

Yukarıdaki cümlede geçen "kanat" sözcüğü, akla gelen ilk anlamı olan "Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ." anlamında kullanılmıştır. Dolayısıyla "kanat" sözcüğü bu cümlede gerçek anlamlıdır.

- Aşağıdaki cümlelerde, altı çizili olan sözcükler gerçek anlamında kullanılmıştır.

- » Kâğıtlar yanınca her tarafı duman kapladı. (Tutuşmak)

- » Küçük çocuğun yüzü sararmıştı. (Başın ön bölümü)

- » Yatak yumuşak olduğundan rahat uyudum. (Sert olmayan)

- » Bugün hava oldukça soğuktu. (Meteoroloji ile ilgili olayların bütünü)

Mecaz Anlam

- Bir kelimenin gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak yeni bir anlam kazanmasına **mecaz anlam** denir. Mecaz anlamda kullanılan bir kelime, yepyeni bir anlam kazanır ve gerçek anlamını bütünüyle kaybeder.

- » Yıllarca ailesinin kanatları altında yaşadı. (Koruma, kollama, himaye etme)

Yukarıdaki cümlede geçen "kanat" sözcüğü, gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak "koruma, kollama, himaye etme" anlamında kullanılmıştır. Dolayısıyla "kanat" sözcüğü bu cümlede, mecaz anlamıyla kullanılmıştır.

- » Çocukta yüz yok ki ne diyebiliriz? (Utanma)

"Yüz" sözcüğünün akla gelen ilk anlamı (gerçek anlamı) "başın ön bölümü"dür. Yukarıdaki cümlede "utanma" anlamında kullanılarak mecaz anlam kazanmıştır.

- Sözcükler, cümle içindeki kullanımlarına göre gerçek veya mecaz anlamlı olur.

- Aşağıdaki cümlelerde, altı çizili olan sözcükler mecaz anlamında kullanılmıştır.

- » Yumuşak huylu bir insandı. (Okşayıcı, tatlı, hoş)

- » Bana boş gözlerle bakıyordu. (Anlamsız)

- » Çok renkli bir kişiliği vardı. (Kendine özgü, ilginç)

- » Senin müziğe ısındığını görmek ne güzel! (Hoşlanırlı olmak)

Yan Anlam

- » Kelimenin gerçek (temel) anlamından tümüyle uzaklaşmadan kazandığı ikinci anlama **yan anlam** denir. Yan anlamlı kullanımlarda kelime mutlaka bir yönüyle gerçek anlamına bağlıdır.
- » Masanın ayağı kırılınca eşyalar etrafa savruldu.
- » Uçağın kanadına reklam yapıştırmışlar.
- » Kapının kolu siyah renkteydi.
- » Tarağın dört dişi kırılmıştı.

Yan anlam; sözcüğün gerçek anlamı etrafında, benzetme ya da aynı işleve sahip olma gibi nedenlerle oluşur. Bundan dolayı yan anlam, gerçek anlam kapsamında da değerlendirilebilir.

» Çorabın burnu sökülüştü.

Burun kelimesi bu cümlede gerçek anlamındaki organ olan burun kelimesine benzerlik yönüyle bağlıdır. Bu yüzden bir anlamda yan anlam kelimenin gerçek anlamıdır.

Yakın Anlam

- » Eş anlamlı görünmelerine rağmen aralarında az da olsa anlam farkı bulunan kelimelere **yakın anlamlı kelimeler** denir.

» Eş ⇒ Dost ⇒ Arkadaş

» Tutmak ⇒ Yakalamak

» İstemek ⇒ Dilemek

» Usanmak ⇒ Sıkılmak

- » Yakın anlamlı kelimeleri, bazı durumlarda birbirinin yerine kullanabiliriz ancak bu durumu genelleyemeyiz.
 - » Kendisine doğru atılan topu tuttu.
 - » Kendisine doğru atılan topu yakaladı.
- “Tutmak” ve “yakalamak” kelimeleri birbirinin yerini tutacak şekilde kullanılmıştır.
- » Polis, kaçan hırsızı çabucak yakaladı.
 - » Polis, kaçan hırsızı çabucak tuttu.
- “Yakalamak” kelimesi cümlenin anlamına uygundur ancak “tutmak” kelimesi cümlenin anlamına uygun değildir.

Terim Anlam

- » Bilim, sanat, spor, meslek dalı veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelimelere **terim anlamlı kelimeler** denir.

Bilim

- » Deneysel
- » Tıp
- » Kimya
- » Fizik

Sanat

- » Müzik
- » Resim
- » Heykel
- » Bale

Spor

- » Basket
- » Korner
- » Smaç
- » Pas

Coğrafya

- » Vadi
- » Kroki
- » Harita
- » Ölçek

- » Terim anlamlı kelimeler, okunduğunda veya duyulduğunda ait oldukları alanı çağrıştırır.
- » Bu hafta isimler konusunu işleyeceğiz. (Türkçe ile ilgili terim)
- » Öğretmenimiz tahtaya bir üçgen çizdi. (Matematik ile ilgili terim)
- » Öğretmenimiz konuyla ilgili ayet ve hadislerden örnekler seçmişti. (Din ile ilgili terimler)
- » Kelimelerin terim anlamı, aynı zamanda gerçek anlamlarını yansıtır. Ancak sözcük terim anlamlıysa sözlükteki ilk anlamını değil, özel anlamını ifade eder.

Zıt (Karsıt) Anlam

- » Anlam bakımından birbirinin zıddı olan, birbiriyle çelişen kelimelere **zıt anlamlı kelimeler** denir.
 - » Küçük ⇒ Büyük
 - » Erken ⇒ Geç
 - » Doğmak ⇒ Ölmek
 - » Yarar ⇒ Zarar
 - » Yumuşak ⇒ Sert
 - » Üzülme ⇒ Sevinme
 - » Zayıf ⇒ Şişman
 - » İyi ⇒ Kötü
- » Kelimelerin olumsuz halleri zıt anlam kapsamında değerlendirilmez. Yani bir kelimenin olumsuzluğu o kelimenin zıt anlamlısı değildir.
- » “Akıllı” sözcüğünün
 - » Zıt Anlamlısı: **Deli**
 - » Olumsuz Hâli: **Akılsız**
 - » “Gelmek” sözcüğünün
 - » Zıt Anlamlısı: **Gitmek**
 - » Olumsuz Hâli: **Gelmek**
- » Kelimelerin zıt anlamlı olup olmadığına cümlede kazandıkları anlamlara bakılarak karar verilir.
- » Acı bir gülüşle sözlerine devam etti. (Üzüntülü)
 - » En tatlı üzümüleri ona ayırdım. (Tadı şekerli olan)
- Bu cümlelerde kullanılan “acı” ve “tatlı” kelimeleri arasında zıtlık ilgisi yoktur.

Eş Anlamlı (Anlamdaş) Kelimeler

⇒ Yazılışları farklı, anlamları aynı olan kelimelere eş anlamlı kelimeler denir.

» Konuk ⇒ Misafir

» Çare ⇒ Deva

» Anı ⇒ Hatıra

» Ulus ⇒ Millet

» Okul ⇒ Mektep

» Duygu ⇒ His

» Beyaz ⇒ Ak

» Sene ⇒ Yıl

» Tedbir ⇒ Önlem

» Kanun ⇒ Yasa

⇒ Bir kelimenin cümlede kazandığı anlama göre eş anlamlısı değişebilir. Bu nedenle kelimelerin cümledeki anlamını iyi tespit etmemiz gerekir.

» Cümle kurarken yargı bildiren sözcüğü sona » Bu olaylar cümle âlemi ilgilendirmekle kalmıyor, aynı zamanda almaya dikkat ediniz! etkiliyor da.

⇒ "Cümle" sözcüğünün eş anlamlısı "tümce" dir.

⇒ "Cümle" sözcüğünün eş anlamlısı "herkes" sözcüğüdür.

Bu cümlelerde geçen "cümle" kelimesinin anlamı, iki cümlede de farklı olduğu için bu kelimelerin eş anlamlıları da farklıdır. Birinci cümledeki "cümle" kelimesi "kelime veya kelimelerden oluşan kelime dizisi", ikinci cümledeki "herkes" anlamındadır.

⇒ Eş anlamlı kelimeler, kalıplaşmış söz öbekleri (atasözleri ve deyimler) dışında genellikle birbirlerinin yerine kullanılabilir.

» Bu çocuğun **yeteneklerini** görmezden gelmeyin! » Bu çocuğun **kabiliyetlerini** görmezden gelmeyin!

"Yetenek" ve "kabiliyet" kelimeleri eş anlamlıdır.

Eş Sesli (Sestes) Kelimeler

⇒ Yazılışları aynı, anlamları farklı kelimelere eş sesli kelimeler denir.

»

Çiçek türü	Gül	Gülmek eylemi	Mevsim adı	Yaz	Yazmak eylemi	İçecek türü	Çay	Küçük akarsu
------------	-----	---------------	------------	-----	---------------	-------------	-----	--------------

⇒ Eş sesli kelimeler arasında hiçbir anlam ilişkisi yoktur.

» Kır saçlarını kestirince onu tanıyamadık.

» Kır yaşamını çok severdi.

⇒ Beyazla siyahın karışımından oluşan bir renk.

⇒ Şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer.

"Kır" sözcüğü eş sesli bir sözcüktür.

⇒ Kelimeler arasında eş seslilik özelliği aranması için kelimelerin gerçek anlamda kullanılması gerekir. Mecaz anlam taşıyan kelimelerde eş seslilik aranmaz.

» Topladığı kâğıtlar birden yandı. (Yok olmak.)

» Vaktinde değiştirilmeyen kâğıt paralar yandı. (Değerini yitirmek.)

Birinci cümlede "yanmak" kelimesi gerçek anlamda kullanılmışken ikinci cümlede mecaz anlamda kullanılmıştır. Dolayısıyla bu iki kelime eş seslidir diyemeyiz.

⇒ Anlamları ve söylenişleri birbirinden farklı olup da yazılışları düzeltme işaretiyle (^) ayrılan kelimeler eş sesli sayılmaz.

» **Halam** hastalanınca hepimiz çok üzüldük.

» Elindeki işleri **hâlâ** bitirmedi.

"Hala" ve "hâlâ" sözcükleri eş sesli değildir.

1.
Etkinlik

Metin Analizi

Verilen kelimelerin anlamlarını sözlükten bulup yazınız. Soruları verilen metne göre cevaplayınız.

OYUNCAKLARIN ÖYKÜSÜ

İlk oyuncacınızı hatırlıyor musunuz? Bu soruyu size sormadan önce biz de ilk oyuncaklarımızın neler olduğunu düşündük. Bizim ilk oyuncaklarımız arasında; bir et bebek, bir plastik kedi, bir de plastik tavşan var. Galiba biz plastik çağının çocuklarıymışız. Şimdi de daha eski dönemlere uzanalım. Elbette o zaman da çocukların oyuncakları vardı. Yapılan araştırmalar o zamanki oyuncakların da bugünkülere benzediğini ortaya koyuyor.

Eskiden de insanlar toplar, çingiraklar, oyuncak hayvanlar, oyuncak bebekler, topaçlar ve misketlerle oynuyorlardı. Ancak onların oyuncakları daha değişik malzemelerden yapılıyordu. Kemiklerden, pişmiş topraktan, bal mumundan, bitkilerden... Zaman ilerledikçe oyuncaklar biraz daha gelişti. Küçük yemek takımları, atlar, gemiler, küçük askerler vb. oyuncak dünyasındaki yerini aldı. Sonraki dönemlerde ilk makineler, taşıtlar üretilmeye başlandı. Tüm bu gelişmeler oyuncakların gelişimini de etkiledi. Oyuncakların yeni gelişmelerden etkilenmesinin ilk sonuçlarından biri, oyuncak trenlerdir. Daha sonra oyuncak otomobiller, gemiler, uçaklar da üretilmeye başlandı. Evet, artık oyuncaklar eski dönemlerde olduğu gibi evlerde aileler tarafından elde yapılmıyor, fabrikalarda çok miktarda üretiliyordu.

Oyuncakların değişim süreci bu kadarla da kalmadı. Konuşan bebekler oyuncak raflarındaki yerini aldı. Bunu sesleri tanıyabilen oyuncaklar izledi. Bugün çocuklar için, robotlar gibi gelişmiş özelliklerde oyuncaklar da yapılıyor.

Zuhal ÖZER
(Düzenlenmiştir.)

Kelimelerin Anlamları

oyuncak

değişim

gelişmiş

dönem

malzeme

1. Metindeki altı çizili kelimeler hangi anlam özelliğinde (gerçek, mecaz) kullanılmıştır?
2. Metindeki renkli kelime hangi anlam özelliğinde (gerçek, mecaz) kullanılmıştır?
3. Eskiden oyuncaklar hangi malzemelerden yapılıyordu?
4. Yeni gelişmelerden etkilenen oyuncakların ilk sonucu olarak hangi oyuncaklar üretilmiştir?
5. Eskiden oyuncaklar nerede ve kimler tarafından yapılıyordu?
6. Yaşanan gelişmelerle oyuncaklar nerede üretilmeye başlanmıştır?

7. Aşağıdaki görseller metinde bahsedilen hangi oyuncaklara aittir?

2.

Etkinlik

Kelimelerin Anlam Özellikleri

Cümlelerin numaralarını kullanarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Bir dilim tatlı, iki dilim de kek servis etmeyi planlıyoruz. 1

Haftaya perşembe günü dişime köprü yaptırıyorum. 2

Hava düne göre daha soğuk, geçen haftaya göre daha sıcak. 3

Herkesi çok sıcak karşılamış ve içeri davet etmişti. 4

Notlarımı masanın gözüne koydum ve aceleyle çıktım. 5

“Otobüs bileti yanmış midir?” diye merak içindeydi. 6

Yokuşun başına kadar gittik, sonra tekrar geri döndük. 7

Sözümü kesti, o yüzden ona çok ama çok kızgınız. 8

Akşam olunca karanlık çöktü, herkes evine gitti. 9

Can, kalbimi kırdı; ona bir daha herhangi bir sırrımı vermeyeceğim. 10

Çocuk gittikleri evde sıkıntıdan patlamak üzereydi. 11

“Kapıyı açık bırakmayınız!” yazısına kimse aldırış etmedi. 12

Koroda sesler, belirli notalara göre çıkarılıyordu. 13

Gece yağan yağmur, tüm mahallelerde maddi zarara sebep oldu. 14

Yorgancı yorganın ağzını dikerken iğneyi parmağına batırmış. 15

Nermin'i merak ediyordum, bu yüzden telefon açtım. 16

Oyunun ilk perdesinden sonra çıkmak zorunda kaldık. 17

Kazada köprünün ayağı zarar görmüştü, etrafı sarılmıştı. 18

Sabahki denetimde müfettiş çok ağır sözlerle herkesi uyardı. 19

Kostümler oyunun içeriğine göre düzenlenmişti. 20

İnce davranışınız için teşekkürler, Hanzade Hanım. 21

Şişeyi boğazına kadar su ile doldurmuşlardı. 22

Kapının dili sıkışmıştı, bir türlü açamadık kapıyı. 23

Sepetteki kuru elbiseleri katlayıp dolaba koy! 24

Eray, bu işte iyi pişmiş, artık yalnız çalışabilir. 25

Işık gözümüze vurduğundan karşıyı göremiyorduk. 26

Sert bakışlarından dolayı ona bir şey diyemedik. 27

Matematik dersinde simetri konusunu işledik. 28

1. Hangi cümlelerde geçen altı çizili kelimeler sözlükteki ilk anlamları ile kullanılmıştır?

1,

2. Hangi cümlelerde geçen altı çizili kelimeler mecaz anlamlıdır?

3. Hangi cümlelerde geçen altı çizili kelimeler cümlede yan anlamlı olmuştur?

4. Hangi cümlelerde geçen altı çizili kelimeler terim anlamlıdır?

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Evet

Hayır

Kelimeleri anlam özelliklerine göre ayırt edebiliyorum.

3.

Etkinlik

Kelimelerin Anlam Özellikleri

Aşağıda gerçek anlamları verilen kelimeleri bulmacaya yerleştiriniz. Kelimeleri, verilen anlamları ile cümle içinde kullanınız.

1. Sevilen, güvenilen, gönüldaş, iyi anlaşılın kimse; yâr, düşman karşıtı.

Kelime: **DOST**

Cümle: **Üç dostum var, üçünü de çok seviyorum.**

2. Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi.

Kelime:

Cümle:

3. Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu; hürmet.

Kelime:

Cümle:

4. Doğru olma durumu, doğru olana yakışır davranış.

Kelime:

Cümle:

5. Duyarlı olma durumu.

Kelime:

Cümle:

6. Gizlilik.

Kelime:

Cümle:

7. Yurtseverlik.

Kelime:

Cümle:

8. Başkalarına karşı saygılı ve kibar davranma; naziklik.

Kelime:

Cümle:

9. Yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence.

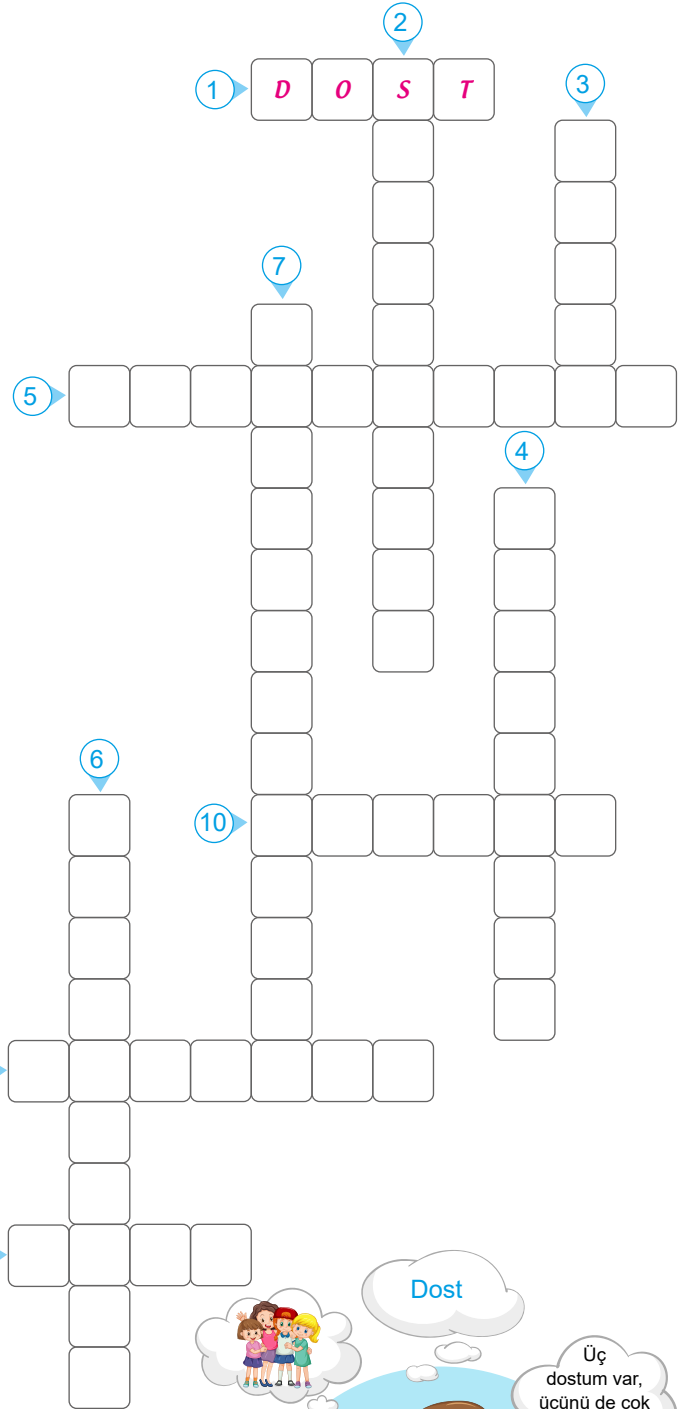
Kelime:

Cümle:

10. Duygudaşlık.

Kelime:

Cümle:

4.

Etkinlik

Kelimelerin Anlam Özellikleri

Çalışma yaprağındaki etkinlikleri verilen yönergelere göre yapınız.

Çalışma Yaprağı

- a. Verilen spor terimlerini ilgili oldukları spor dalları ile eşleştirerek kavram haritasını doldurunuz. (Bir terim birden fazla spor dalı ile ilgili olabilir.)

SPOR TERİMLERİ

- Penaltı
- Rövaşata
- Gol
- Smaç
- Maraton
- Kaleci
- Periyod
- Üçlük
- Disk
- Ofsayt
- Asist
- Manşet
- Smaçör
- Pasör
- Pas
- Çekiç
- Ribaunt
- Pist
- Atlet
- Faul
- Taç
- Pota
- Blok
- Gülle
- Basket
- Cirit
- Servis
- Kulvar
- Sırk
- Turnike

Penaltı,

.....

.....

.....

Smaçör,

.....

.....

.....

Periyod,

.....

.....

.....

Atlet,

.....

.....

.....

- b. Aşağıdaki cümlelerde eş sesli kelimeleri bularak yandaki boşluklara örnekteki gibi yazınız.

	Cümleler	Eş Sesli (Sesteş) Kelime
1	Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.	<i>Ben</i>
2	Çocuk, ayakkabısının bağını çözüp eve girdi.	
3	Yağsız yemekler çok lezzetli olmuyor.	
4	Siz çayınızı yudumlarken soğuk havalarda üşüyenleri düşünmediniz.	
5	Köye vardığınızda ona da haber veriniz.	
6	Arabamız tutarken Erciyes'in yolunu: "Hancı dedim, bildin mi Maraşlı Şeyhoğlu'nu?"	
7	Kara toprak hakikatin taa kendisidir.	
8	Yaş otuz beş, bazı şeyleri anlama vakti.	
9	Ahmet Bey'in yüzü bana dönüktü.	
10	Çocukların güldüğünü görmek seni çok mutlu ediyor.	

5.

Etkinlik

Kelimelerin Anlam Özellikleri

Tabloyu verilen yönergelerle göre örnekteki gibi doldurunuz. (Her doğru cevap 5, yanlış cevap 0 puandır.)

Cümleler	Yönergeler	Cevap	Puan
Anlamsız gözlerle çevresinde olup bitenleri <u>seyrediyordu</u> .	Altı çizili kelimenin yakın anlamlısını yaz!	<i>Seyretmek - Bakmak</i>	5
<u>Gece</u> yolculuğumuz başlamıştı.	Altı çizili kelimenin zıt anlamlısını yaz!		
Yaşlı adam yıllarca ıssız bir adada <u>tutsak</u> olarak tutulmuştu.	Altı çizili kelimenin eş anlamlısını yaz!		
<u>Aç</u> insanın halinden anlamıyordu.	Altı çizili kelimenin zıt anlamlısını yaz!		
Sen ve ben gözyaşıyla <u>ıslanmış</u> hamurdanız.	Altı çizili kelimenin olumsuzunu yaz!		
Haberim yoktu, meğer benden <u>küsmüştü</u> .	Altı çizili kelimenin yakın anlamlısını yaz!		
Doktor, babama <u>sıvı</u> tüketmesi gerektiğini söyledi.	Altı çizili kelimenin zıt anlamlısını yaz!		
Atalarımız, gözden <u>ırak</u> olan gönülden de ırak olur, demişler.	Altı çizili kelimenin eş anlamlısını yaz!		
<u>Yükselen</u> gurur, tüm dostlukları durdurur.	Altı çizili kelimenin olumsuzunu yaz!		
Anneme üç bağ dereotu, iki bağ da semizotu <u>gönderdim</u> .	Altı çizili kelimenin yakın anlamlısını yaz!		
<u>Giden</u> şanlı akıncı ne gün döner yurduna?	Altı çizili kelimenin zıt anlamlısını yaz!		
Öğretmenler Günü'nde öğretmenime güzel bir <u>hediye</u> aldım.	Altı çizili kelimenin eş anlamlısını yaz!		
<u>Yaşlı</u> insanlara saygı göster, onları sev!	Altı çizili kelimenin zıt anlamlısını yaz!		
Dünkü mezuniyet gecesinde tüm <u>arkadaşları</u> mızla bir araya geldik.	Altı çizili kelimenin yakın anlamlısını yaz!		
Ruhumu eritip de kalıpta <u>dondurmuş</u> sanki.	Altı çizili kelimenin olumsuzunu yaz!		
Yıllarca görmediği arkadaşlarıyla <u>hasret</u> gidermiş oldu.	Altı çizili kelimenin eş anlamlısını yaz!		
Karşımızda <u>uzun</u> boylu biri vardı.	Altı çizili kelimenin zıt anlamlısını yaz!		
Herkes kendi <u>vazifesini</u> özenle yerine getirirse bir problem kalmayacaktır.	Altı çizili kelimenin eş anlamlısını yaz!		
Beyoğlu tepinirken <u>ağlar</u> Karacaahmet...	Altı çizili kelimenin olumsuzunu yaz!		
Eğer ki <u>uyumak</u> istersen dolaptan battaniye alabilirsin.	Altı çizili kelimenin yakın anlamlısını yaz!		
Geleceğe <u>açılan</u> bir penceredir umut.	Altı çizili kelimenin olumsuzunu yaz!		

Aldığım Puan →

100 Puan → 🍌

6.

Etkinlik

Kelimelerin Anlam Özellikleri

Verilen soruların cevaplarını örnekteki gibi yan taraftaki kutucuklardan bulup yazınız.

Hangisi "Gördüğüm <u>rüya</u> beni çok ama çok etkiledi." cümlesindeki altı çizili sözcüğün eş anlamlı karşılığıdır?	Hayal
	Düş
	Uyku
Cevap: <i>Düş</i>	

"Müzikseverlerin ilgisini çekmek için uğraşıyordu." cümlesindeki hangi sözcük mecaz anlamda kullanılmıştır?	Müzikseverler
	İlgi
	Çekmek
Cevap:	

"Yarınki derste aç konusunu işleyeceğiz." cümlesinde hangi sözcük terim anlamında kullanılmıştır?	Yarınki
	Derste
	Açı
Cevap:	

"Kapının <u>kolu</u> elimizde kalmıştı." cümlesinde altı çizili sözcük hangi anlamında kullanılmıştır?	Terim anlam
	Yan anlam
	Mecaz anlam
Cevap:	

Yanmak (Geçek Anlamı): Bir maddenin ısı ve ışık yayarak kül olması. Buna göre hangisinin yanması gerçek anlamı ifade etmez?	Gönlün
	Kömürün
	Kâğıdın
Cevap:	

"Bu atlet, uzun mesafeleri çok çabuk katediyor?" cümlesindeki hangi kelime eş sesli bir kelimedir?	Atlet
	Uzun
	Çabuk
Cevap:	

"Boş fikir, gereksiz öğüt; her şey onun eseriymi?" cümlesindeki hangi sözcüğün eş anlamlı karşılığı yoktur?	Fikir
	Öğüt
	Şey
Cevap:	

"Temiz kıyafetlerini giyip yolculuğa çıktı." cümlesinde altı çizili sözcük hangi anlamında kullanılmıştır?	Gerçek anlam
	Zıt anlam
	Yan anlam
Cevap:	

Hangisinde "dil" sözcüğü yan anlamda kullanılmamıştır?	Kapının dili
	Köpeğin dili
	Terazi dili
Cevap:	

Yakın Anlam: Aynı anlamı karşıladıkları hâlde, bazen birbirlerinin yerine kullanılabilen kelimeler için kullanılır. Hangi sözcük çifti yakın anlamlıdır?	Hısım - Akraba
	Problem - Sorun
	Davet - Çağrı
Cevap:	

Doğru cevap sayısı	0 - 4	5 - 6	7 - 8	9
Değerlendirme	Gayret etmelisin	Orta	İyi	Çok iyi

YABANCI DİLLERDEN ALINAN KELİMELELER

- ➔ Dil, bir milletin ortak malıdır. Dil, en önemli ulusal mirasımızdır. Konfüçyüs "Bir ülkeyi yıkmak istiyorsanız dilini tahrip edin." demiştir. Bu nedenle de korunması, yaşatılması hepimizin milli sorumluluğudur.
- ➔ Küresel dünyada milletler arasında etkileşim kaçınılmazdır. Bu etkileşimle birlikte dillere yabancı dillerden sözcüklerin girmesi de kaçınılmaz olmuştur.
- ➔ Bu durum ülkemiz için de geçerlidir. Dilimize yabancı dillerden giren ve henüz dilimize yerleşmemiş kelimeler, dilimizin milli olma özelliğini olumsuz yönden etkilemektedir.
- ➔ Bu olumsuzluklarla karşılaşmamak ve dilimizi korumak için günlük hayatta ve yazışmalarımızda sözcüklerin Türkçe karşılıklarını kullanmaya özen göstermeliyiz.
- » Örneğin "okey" yerine "tamam", "aktivite" yerine "etkinlik", trend" yerine "eğilim", "dizayn" yerine "tasarım" sözcüklerini kullanmaya özen göstermeliyiz.

Dilimizi yabancı dillerin etkisinden korumak için neler yapılabilir?

- ➔ Konuşmalarda ve yazılarda yabancı sözcüklerin Türkçe karşılıkları kullanılmalıdır.
- ➔ Medya kaynaklarında, yabancı sözcüklerin Türkçe karşılıklarının kullanılmasına dikkat edilmelidir.
- ➔ Basın yayın organlarında Türkçe sözcüklerin kullanımına dikkat çekilmelidir.
- ➔ Sokak ve cadde adlarının seçiminde, iş yerlerinin tabelalarında Türkçe sözcüklerle adlandırmalar yapmaya özen gösterilmelidir.

GERÇEK VE HAYAL ÜRÜNÜ OLMA

- ➔ Günlük hayatta karşılaşılabileceğimiz, yaşanabilir olaylara **gerçek unsurlar** denir. Bunlar mantığa uygundur ve gerçek hayatta karşılıkları vardır. Yaşamın içindeki gerçek olayları yansıtır.
- ➔ Betimleme, tanıtma paragraflarında genellikle gerçek unsurlara yer verilir.
- ➔ Gerçek unsurların doğruluğu inkâr edilemez.
- » "Kız Kulesi İstanbul'un tarihi eserlerindedir." cümlesinde "Kız Kulesi'nin İstanbul'da olduğu ve İstanbul'un tarihi eserlerinden biri olduğu" inkâr edilemez bir gerçektir.
- ➔ Günlük hayatta gerçekleşmesi mümkün olmayan, hayal gücüne dayanan durum ve olaylara **hayali unsurlar** denir. Bunlar yaşanması mümkün olmayan, düşsel olay ve durumlardır.
- ➔ Öyküleyici metinlerde genellikle gerçek unsurların yanında hayali unsurlara da yer verilir. Böylece okuyucunun hayal gücünü geliştirmesi amaçlanır. Kişinin hayal ederek gidemediği yerlere ve zamanlara gitmesi, istediği bir kahramanın yerine geçmesi sağlanabilir.

Gerçek Unsurlara Örnek Durumlar

- ➔ Dünya'nın kendi etrafında dönmesi
- ➔ Ormandaki ağaçların dallarının kuruması
- ➔ Hayvanat bahçesindeki hayvanlara bakım yapılması
- ➔ Alınan yeni halının camiye bağışlanması
- ➔ Geçmiş düşünüp bugün artık aynı hataları yapmamak

Hayali Unsurlara Örnek Durumlar

- ➔ Ay'ın yıldızlara küsmesi
- ➔ Ormandaki ağaçların körebe oynaması
- ➔ Hayvanat bahçesindeki hayvanların sohbet etmesi
- ➔ Uçan halı ile seyahat etme
- ➔ İki yıl öncesine gidip hatalarımızı düzeltmek

1.
Etkinlik

Metin Analizi

Aşağıdaki oyunların anlamlarını sözlükten bularak verilen görsellerin hangi oyunlara ait olduklarını altlarına yazınız. Soruları verilen metne göre cevaplayınız.

BABAANNEMİN ÇOCUKLUĞU

Akşamları bizim evde hayat birbirinin aynısıdır. Ben laptop ile oynarım, kardeşim oyun konsolunun başındadır. Annem ve babam televizyon izler. Babaannem ise bizlere kazak, patik örer. Anlayacağınız eve bir sessizlik hâkimdir. O akşam beklenmedik bir olay oldu ve elektrik kesildi. İnternet gittiği için laptop bir işe yaramaz hâle geldi. Gökçe'nin de televizyonu, oyun konsolu kapandı. Bir süre elektrik gelir diye bekledik ama gelmedi.

Elektrik ve internet yokken ne yapacağımızı bilmiyorduk. Gökçe babaannemin yanına gitti. "Elektrik olmaması çok sıkıcı. Eskiden elektrik yokken ne yapardınız?" diye sordu. Babaannem "İnternet ve elektrik yokken sokaklarda oynardık. Saklambaç, körebe, beştaş, yedi kiremit, çelik çomak gibi oyunlar oynardık. Çok keyifliydi bu oyunlar, hiç sıkılmazdık." dedi. Bu oyunları ilk kez duyuyorduk. Gökçe, "Haydi, oynayalım!" dedi. Oyunları evde karanlıkta oynayamazmışız. Aklıma bir soru takıldı. "O zaman karanlıkta geceleri ne oynardınız?" diye sordum. Babaannem biraz durdu. "Benim de yaşlı bir babaannem vardı, tüm ev halkını başına toplar, bize masal anlatırdı." dedi. Masalı duyunca çok heyecanlandık. "Bize bir masal anlatsana babaanne!" dedik. Babaannem masalı anlatmaya başladı. O masalı anlattı, biz masalı yaşadık.

Mustafa YOĞURTÇU
(Düzenlenmiştir.)

Körebe:

Beştaş:

Saklambaç:

1. Metindeki altı çizili kelimenin Türkçe karşılığı nedir?

2. Gökçe akşamları ne yapmaktadır?

3. Eve niçin sessizlik hakim olmuştur?

4. Çocukların adlarını ilk kez duydukları oyunlar nelerdir?

5. Eskiden internet ve elektrik yokken ne yapılmış?

6. Babaannenin çocukluğunda karanlık gecelerde evde ne yapılmış?

7. Metinde anlatılanların gerçek ya da hayali olma durumları ile ilgili ne söylenebilir?

2.

Etkinlik

Yabancı Dillerden Alınan Kelimeler

Aşağıdaki etkinliği verilen açıklamaya göre örnekteki gibi yapınız.

Sena ile Elçin bir oyun oynamaktadırlar. Sena dilimizse yabancı dillerden giren ve henüz dilimize yerleşmemiş kelimeleri söylerken Elçin de bu kelimelerin Türkçe karşılıklarını söylemektedir. Elçin'in söylediği sözcükler aşağıda karışık bir şekilde verilmiştir.

- merkez
- esin
- özgün
- belge
- başlama
- görüş
- sürüm
- nesne
- rahatlama
- belgegeçer
- sürücü
- tekdüze
- yabancı
- yardımcı
- veri
- iş yeri
- eş güdüm
- yayımcı
- dilek
- çözümleme

Sena "center" diyor, Elçin " merkez " diyor.

Sena "obje" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "monoton" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "şoför" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "koordinasyon" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "start" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "relaks" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "faks" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "döküman" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "versiyon" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "vizyon" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "analiz" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "temenni" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "data" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "ilham" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "editör" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "asistan" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "ecnebi" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "ofis" diyor, Elçin " _____ " diyor.

Sena "orijinal" diyor, Elçin " _____ " diyor.

0-5
Doğru

GELİŞTİRİLMELİ

6 - 10
Doğru

ORTA

11 - 18
Doğru

İYİ

19
Doğru

MÜKEMMEL

3.

Etkinlik

Gerçek ve Hayal Ürünü Olma

Çalışma yaprağındaki etkinlikleri verilen yönergelere göre yapınız.

Çalışma Yaprağı

a. Yönerge: Aşağıdaki metinde hayal ürünü olan sekiz durum belirleyip noktalı alanlara yazınız.

GÜNEŞ'İN UYUDUĞU YER

Güneş her gün doğup batmaktan yorulmuştu. "Biraz uyusam!" diye düşündü. Denize yaklaştı ve sordu: "Affedersiniz! Sizin üzerinizde uyuyabilir miyim?" Deniz yorgun Güneş'e baktı ve "Çok isterdim. Öylesine sıcaksınız ki beni kurutursunuz. Sonra balıklar ne yapar." dedi.

Bunun üzerine Güneş oradan ayrıldı ve bir buluta rastladı. Güneş "Yorgunum ve uyumak istiyorum. Kısa bir süre benim yatağım olur musunuz?" diye sordu. Bulut "İsterdim ama susuzluk çeken bir ülkeye yağmur götürmem lazım." dedi.

Güneş oradan da ayrıldı. Gittikçe daha çok yoruldu ve bir bahçede ağaçların altına oturmuş küçük bir çocuk gördü. "Hey, baksana!" dedi Güneş. Çocuk "Bana mı diyorsunuz?" diye sordu. "Evet." dedi Güneş. "Çok yorgunum ve uyumak istiyorum. Beni uyutacak yerin var mı?" Çocuk sevinçle ellerini çırparak "Ah, tabi var, gelsene!" dedi ve kollarını iki yana açtı.

Güneş, gerçekten de çok yorgundu. Çocuğun kalbinde hemen tatlı bir uykuya daldı.

Mevlâna İdris ZENGİN

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

b. Yönerge: Aşağıdaki metinlerden gerçek unsurları içerenlerin karşısına "Gerçek", hayali unsurları içerenlerin karşısına da "Hayali" yazınız.

Keçiciğin akıllı bir karış havada ya sürüsünü bir yana bırakmış, bir başına otlaya otlaya çekip gitmiş. Hain koca kurt, kaçırır mı; hemen görmüş keçiciği: "Heh, işte ağzıma lâayık bir lokma. Yaşasın!" demiş.

1

Büyüklerin yardımıyla biraz sonra hastaneye ulaşıyoruz. Onu hemen "Acil Servis"e götürüyorlar. Acaba yaşıyor mu? Ayakta duramıyorum. Koridora oturuyorum. Ayaklarımı uzatıyorum. Beyaz gömlekli bir amca bana doğru koşuyor.

2

Kurt bu duruma çok sevinir. Köpeğin yaşantısına imrenir. Birlikte köpeğin bekçilik yaptığı yere giderler. Yalnız bir ara kurt, köpeğin boynundaki ize dikkat eder. Köpeğin boynundaki tüyler dökülmüştür.

3

Dedem evimizin güneşiydi. Her sabah kalkar kalkmaz bize sevgi dağıtırdı. Odaya girer, kardeşimi kucağına alır, başlardı dumbala yapmaya: "Dumbala yavrum dumbala! Dumbala gülüm dumbala!.."

4

Ormandaki hayvanlar aslanın başkanlığında toplantıya başlarlar. Ancak hiçbir hayvan aslanın korkusundan dolayı görüşlerini söyleyemezler. Hep konuşan aslan olur. Diğer hayvanlar korkularından aslanın bütün söylediklerini kabul ederler.

5

4.

Etkinlik

Yabancı Dillerden Alınan Kelimeler

Aşağıda dilimize yabancı dillerden giren bazı sözcüklerin Türkçe karşılıkları verilmiştir. Türkçe karşılığı verilen kelimeleri bulmacadan bulup karşlarına yazınız. Geriye kalan harfleri sırasıyla yazarak şifre özdeyişi bulunuz.

Tam gün: **FULL TIME** Sevimsiz: Uzlaşma: İletişim:
 Fazladan: Bağlantı: Tarayıcı: Karmaşık:
 Canlandırma: Yıldız: Nesil: Duyuru:
 Kendiliğinden: Bitme: Çıkış: Saçma:
 Destekleyici: Özçekim: Engel: Gösteri:

F	U	L	L	T	İ	M	E	E	L	İ	N	K	A
İ	S	C	A	N	N	E	R	K	T		Ü	O	N
N	A	B	B	R	K		A	S	D	İ	L	M	T
İ	N	A	S	S	P	O	N	T	A	N	E	P	İ
Ş	O	R	Ü	İ	T	Ü	İ	R	R	K	M	L	P
S	N	İ	R	İ	L	S	M	A	L	E	T	E	A
E	S	Y	T	İ	N	T	A	E	X	İ	T	K	T
L	J	E	N	E	R	A	S	Y	O	N	İ	S	İ
F	N	R	K	A	L	R	Y	B		İ	D	İ	K
İ	R	S	P	O	N	S	O	R	B	Ş	O	V	E
E	Y	N	İ	D	K	O	N	S	E	N	S	Ü	S
K	O	M	Ü	N	İ	K	A	S	Y	O	N	İ	R

ŞİFRE
(ÖZDEYİŞ)

5.

Etkinlik

Yabancı Dillerden Alınan Kelimeler - Gerçek ve Hayal Ürünü Olma

Verilen soruların cevaplarını örnekteki gibi yan taraftaki kutucuklardan bulup yazınız.

"Fast food" sözcüğünün Türkçe karşılığı hangisidir?	Hazır giyim
	Sağlıksız yiyecek
	Hazır yemek
Cevap: <i>Hazır yemek</i>	

Hangisi gerçek yaşamdan alınmamıştır?	200 yıllık ağaç
	Uzaya uzanan ağaç
	Bahçeyi kaplayan ağaç
Cevap:	

Yandaki durumlardan hangisi hayal ürünü değildir?	Kuşun gülmesi
	Kedinin uyuması
	Bulutların öfkelenmesi
Cevap:	

"Chat" sözcüğünün Türkçe karşılığı hangisidir?	Sanal sohbet
	Sosyal medya
	Görüntülü konuşma
Cevap:	

"Jakuzi" sözcüğünün Türkçe karşılığı hangisidir?	Sağlık havuzu
	Ev havuzu
	Banyo teknesi
Cevap:	

Hangisi gerçek yaşamda karşılaşılabileceğimiz bir durumdur?	Konuşan kalemler
	Sihirli silgiler
	Oyuncaklı açacaklar
Cevap:	

Hangisi gerçek yaşamda karşılaşılabileceğimiz bir varlık değildir?	Kızgın ateş
	Kızgın adam
	Kızgın bulut
Cevap:	

"Fonksiyon" sözcüğünün Türkçe karşılığı hangisidir?	İşlem
	İşlev
	İşlek
Cevap:	

"Konferans" sözcüğünün Türkçe karşılığı hangisidir?	İzleme
	Konuşma
	Dinleme
Cevap:	

Hangisi gerçek yaşamda karşılaşılabileceğimiz bir durum değildir?	Kırlara gitmek
	Uzaya gitmek
	Güneş'e gitmek
Cevap:	

Doğru cevap sayısı	0 - 4	5 - 6	7 - 8	9
Değerlendirme	Gayret etmelisin	Orta	İyi	Çok iyi

METİN İÇERİĞİ

Konu

⇒ Herhangi bir yazıyı oluşturan bir düşünce, duygu ya da olayla ilgili cümleler topluluğuna **paragraf** denir. Paragrafta hakkında konuşulan, söz söylenen nesne, durum, olay ya da kavrama da **konu** denir. Hakkında yazı yazılan, söz söylenen şeydir konu.

⇒ Günlük yaşamda insanların size tuhaf gelen bazı davranışlarını görebilirsiniz. Kimi duvara dayalı bir merdiven altından geçmez ve bunu uğursuzluk sayar. Kimi önüne bir kara kedi çıkarsa o günün kötü geçeceğini düşünür. Oysa bunların sağlam bir dayanağı ya da bilimsel bir gerçekliği yoktur.

Bu parçanın konusu ⇒ "Toplumdaki yanlış inanışlar"

⇒ Konu, yazarın paragrafta üzerinde en çok durduğu kavram ya da kavramlardır.

**Paragraf Sorularında
Konuyu Bulduran
Soru Kalıpları**

- ⇒ Paragrafın konusu nedir?
- ⇒ Yazar bu paragrafta ne anlatıyor?
- ⇒ Bu paragrafta neden söz ediliyor?
- ⇒ Bu metinde ne anlatılıyor?

Ana Düşünce (Ana Fikir)

⇒ Belli bir konuda bir yazının temeli olan, yazıda asıl anlatılmak istenen, en çok vurgulanan, okura kazandırılmak istenen temel düşünceye **ana düşünce (ana fikir)** denir. Yazıdan çıkarılabilecek derstir.

⇒ Her paragraf, bir ana düşünce etrafında toplanmış cümlelerden oluşur.

⇒ İnsan sesi güzelliğine yazın kavuşur. Çünkü yaz engin mavisıyla umut demektir. Güzelliktir, güzeli düşünmektir. Sanat ilhamları en çok yazın gelir yoklar kapımızı. Yazın yazılanlar, çizilenler daha umut verici, şeylerdir. İnsanlar daha güçlü, daha isteklidir. Çünkü yaz mutluluk kaynağıdır.

Bu parçanın ana düşüncesi ⇒ "Yaz mevsimi insanlara yaşama sevinci verir."

⇒ Parçanın ana düşüncesi genellikle parçanın başında ya da sonunda verilir. Ancak ana düşüncenin parçanın geneline yayıldığı metinler de vardır. Dolayısıyla parçanın ana düşüncesi aranırken özellikle giriş ve sonuç kısımları dikkatlice okunmalıdır.

⇒ Parçada kullanılan geçiş ve bağlantı ifadelerine de dikkat edilmelidir. Bu ifadeler bizi ana düşünceye götüren ipuçları olabilir.

⇒ Ana düşünce yazarın okuyucuya vermek istediği mesajdır. Kısacası yazarın paragrafı yazma amacıdır.

**Paragraf Sorularında
Ana Düşünceyi Bulduran
Soru Kalıpları**

- ⇒ Paragrafın ana düşüncesi nedir?
- ⇒ Metinde vurgulanmak istenen düşünce hangisidir?
- ⇒ Yazar bu yazıyı niçin yazmıştır?
- ⇒ Yazarın metinde asıl anlatmak istediği nedir?

Başlık

- ⇒ Bir yazının başına konulan ve konuyu kapsayan ifadeye **başlık** denir.
- ⇒ Başlık parçada anlatılanı kapsamalı ve okuyucunun, parçanın ne anlattığı hakkında fikir yürütülebilmesini sağlamalıdır.
- ⇒ Başlık, parçanın konusu ve ana düşüncesiyle alakalıdır. Yazıya konulacak başlık, bir sözcükten oluşabileceği gibi birkaç sözcükten de oluşabilir.

» **KAVRAM** → **Başlık**

Evrendeki varlıkların düşüncedeki soyut tasarımına kavram denir. Her varlığın kendi gerçekliğiyle beraber bir de kavramı vardır. Varlığın kendisi ve onu karşılayan kavram bir bütündür. Bir kâğıdın iki yüzü gibi. Bunları birbirlerinden ayırmak mümkün değildir.

Bu metnin başlığı ⇒ "KAVRAM"dır.

- ⇒ Okuyucu, başlıktan yola çıkarak parçada kavramdan bahsedildiğini anlamaktadır.
- ⇒ Başlık bir sözcükten oluşmuştur.

Bakış Açısı - Anahtar Kelime

Bakış Açısı:

- ⇒ Bir metinde olay, konu veya düşünce incelenirken dikkat edilen hususlar bakış açısını verir. Özgün bir bakış açısıyla metinle ilgili değerlendirmeler yapılabilir, genellemelere ulaşılabilir. Burada yazarın bakış açısı, okurun öznel veya nesnel bakış açısı ön plandadır. Okur metinde yazarın anlattıkları ile kendi ön bilgileri arasında bağ kurar.
- ⇒ Metinde anlatılan olay, konu, durum; bakış açısı ile genişletilerek ya da daraltılarak okur tarafından kendine özgü bir biçimde yeniden ifade edilebilir.

Anahtar Kelime:

- ⇒ Bir paragrafta konuyu en iyi şekilde yansıtan kelime veya kelime grubuna o metnin anahtar kelimesi denir. Paragrafın veya metnin anahtar kelimelerini doğru saptamak, paragraf ile ilgili soruları doğru cevaplamaya yardımcı olur. Anahtar sözcükler, metnin içeriği hakkında bilgi vermedir.

Yardımcı Düşünce

- ⇒ Paragrafta ana düşünceyi açıklayan, destekleyen, düşüncelere **yardımcı düşünce** denir.
- ⇒ Bir paragrafta birden çok yardımcı düşünce bulunabilir.
- ⇒ Yardımcı düşünceler ana düşünceye açıklık kazandırmak için kullanılır. Yani paragrafta ana düşünceyle yardımcı düşünceler mutlaka uyum içinde olmalıdır.

» Suyla oynamayı hatta yüzmeyi seven bir kedi türü olabilir mi? Belki şaşıracaksınız çünkü suyu seven bir kedi türü var. Hem de bizim ülkemize özgü bir tür. Bütün dünya onu "Van kedisi" olarak biliyor. Ona "Türklerin yüzen kedisi" de diyorlar. Kendi isteğiyle suda yüzmeyi ve suyla oynamayı seven bir kedi türü o. Van kedisinin özellikleri sadece suyu seviyor olmasıyla bitmiyor. Ancak bilmeniz gereken en önemli nokta sayılarının tükenmekte olduğu.

Bu parçadaki yardımcı düşünceler:

Van kedisi;

- ⇒ Nesli tükenmekte olan bir canlı türüdür.
- ⇒ Suyla oynamayı seven bir türdür.
- ⇒ Türkiye'ye özgü bir kedi türüdür.
- ⇒ Farklı şekillerde adlandırılmıştır.
- ⇒ Kedi türlerinin birçoğu suyu sevmez.

Paragraf Sorularında Yardımcı Düşünceyi Bulduran Soru Kalıpları

- ⇒ Bu paragraftan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz / çıkarılabilir?
- ⇒ Yazarı böyle bir sonuca ulaştıran neden aşağıdakilerden hangisi olamaz / olabilir?
- ⇒ Bu paragrafta dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez / söylenebilir?
- ⇒ Aşağıdakilerden hangisi bu paragrafta savunulan görüş ile çelişir?
- ⇒ Bu metinde "---" ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir / değinilmiştir?
- ⇒ Bu paragrafta aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı yoktur / vardır?

1.

Etkinlik

Metin Analizi

Aşağıdaki metinle ilgili istenilen bilgileri yazınız.

ATARI MERAKI

İlk kez yazlıkta oynamış, çok sevmişim. İki aylık süre içerisinde gayet güzel oynamayı öğrenmişim. Atarisiz yapamıyordum. Çoğu kez oyun salonuna gidiyor ya da arkadaşımın evinde oynuyorduk. Anneme kaç kez:

– Anneciğim, bana bir atari alın diye yalvardım.

Derslerimi engelleyeceğini düşünüp olmaz daha sonra, dedi. Babam da annem gibi düşünüyordu.

Aldığım tüm harçlığımı, kışın biriktirdiğim paramı atari oyunlarında harcadım. Okul zamanı geldi, yazlıktan ayrıldık. Küçük bir ilçede oturuyorduk. Evimize dönüşümün daha ikinci günü atari oynamak için can atmaya başladım. İlçemizde atari salonu yoktu. Bizim ilçeye iki saat uzaklıktaki ilçede atari salonu olduğunu öğrendim. Karar verdim, o ilçeye gidip atari oynayacaktım. Sabah otobüsle gidip akşam dönecektim. Bütün gece bunları düşündüm. Sabah doğruca otogara gittim. Kumbaramdaki tüm parayı almıştım. Bilet aldım ve otobüse bindiğim gibi komşu ilçeye gittim. Bilmediğim bu ilçede sora sora atari salonunun yerini buldum. İçeriye girdim. On tane oyun jetonu birden aldım. Akşama dek oynayabilirdim.

Epey oynamıştım. Elimdeki son jetonu attım. Oyun yine bitti. Çevremdeki çocuklar bana kızmaya başladılar. Birisi beni zorla kaldırdı ve bana bir yumruk vurdu. Dayanamadım on jeton daha aldım. Çabucak oynayıp bitirecektim. Jetonlar bittiğinde saat yedi buçuğa geliyordu ve son otobüsü de kaçırmıştım. Otogara gittim, son otobüs gitmişti, oturup ağladım. Görevli yarım saat sonra Ankara arabasıyla gidebileceğimi söyledi ve aileme haber verdi. Otobüsten indim, annemle babam gelmişti. Babam “Dünder, hiç böyle düşüncesizce davranılır mı?” dedi. Annem hıçkırıklarla ağlıyordu. Onları böyle üzmeye hakkım yoktu. Odama gittiğimde anne ve babama bir yazı yazdım, özür diledim ve yattım. Sabah kalktığımda masamın üzerinde bir mektup vardı. Merakla elime aldım. “Bircik Oğlumuz Dünder,” diye başlayan mektupta benim hatamı anladığım ve bir daha böyle bir şey yapmayacağım yazılıydı. Ayrıca bana atari almaya gidecektik.

Savaş Ünlü (Kısaltılmıştır.)

1. Metnin konusu:

2. Metnin ana fikri:

3. Metinle ilgili iki yardımcı düşünce cümlesi:

a.

b.

4. Metindeki kişiler:

5. Dünder'in yaptıklarından dolayı pişman olduğunu gösteren ifadeler:

6. Dünder'in davranışını değerlendiren cümleleriniz:

2.

Etkinlik

Metin İçeriği (Konu)

Aşağıdaki kutucuklarda verilen konulardan metinlere en uygun olanları seçerek ilgili metnin üstüne yazınız.

Gecenin uyandırdığı duygular

İnsanın kendine zaman ayırması

Hayatımızda başkalarına yer ayırmak

Zamanın insanı değiştirdiği

Roman okumak

Romanların yazıldığı dilde okunması

Çeviri romanlarındaki duygu

İnsanların gece tutkusu

Çocukluğa özlem duyma

İnsanın, olanak varsa karısı, çocuğu, parası ve hele sağlığı olmalı ama mutluluğunu yalnız bunlara bağlamamalı. Kendimize dükkânın arkasında, yalnız bizim için bağımsız bir köşe ayırıp orada gerçek özgürlüğümüzü, kendi sultanlığımızı kurmalıyız. Orada, yabancı hiçbir konuğa yer vermeksizin kendi kendimizle her gün baş-başaya verip dertleşmeliyiz; karımız, çocuğumuz, servetimiz, adamlarımız yokmuş gibi konuşup gülmeliyiz. Öyle ki hepsini yitirmek felaketine uğrayınca onlarsız yaşamak bizim için yeni bir şey olmasın. Kendi içine çevrilebilen bir ruhumuz var; kendi kendine yoldaş olabilir; kendi kendisiyle, çekiş dövüş, alışveriş edebilir. Yalnız kalınca sıkılır, ne yapacağımızı bilmez oluruz diye korkmamalıyız.

Bir zamanlar sokaklarda mahalle aralarında top, misket saklambaç oynayan hayal dünyasında yaşayan mutluluğu oyunda arayan saf çocuklardık. Bir yerimiz acıdığına ya da kanadığına annemizin öpücüğü ile iyileşeceğini düşünene kadar saftık. Şimdi ise acının ne denli gerçek olduğunu öğrendik. Ağladığımızda ise hemen her şeye kanar, bir elma şekeri ya da kırmızı mavi bir balonla kandırılırdık. Susmak için öyle de olurdu zaten... Lise ya da üniversiteye gidenlere "abi", "abla" derdik. Sonra büyüdük, zamana yenik düştük. Biz abi dediklerimizin yerini aldık, bizim yerimizi de başka çocuklar aldı ve onlar bizi gördüklerinde "abi", "abla" demeye başladı. Artık çocuk değildik, anladık. Her yıl bir adım daha atıyoruz ölüme artık...

METİNLERİN
KONUSU

"Her dilden romanlar vardır. Peki, bu romanların içindeki duyguyu anlamak için o romanın yazıldığı dili bilmemiz mi gerekiyor? Asla. Hiç de gerek yok. O romanı dilimize çevirdiğimiz zaman insanı çok daha etkileyen, hatta büyüleyen o duyguları daha da iyi hissederiz. Çeviri romanlarını bu yüzden daha da çok seviyorum. Yazar beni alıyor, kendi memleketine, kendi dünyasına götürüyor, hayatına ortak ediyor. Bizim de aradığımız bu değil mi?"

Gece korku vaktidir. Göz artık vazifesini yapamadığı için yanlış şeyler görmeye başlar. Her gölge oyunu, her ot titreyişi, her yaprak kımıldayışı bir düşman hissini verir. Sinirlerin diken diken olduğu bu karanlık saatlerde hayvanların birçoğu için toplanmaktan, tünemekten veya ine çekilip uzanmaktan ve yatmaktan başka yapacak bir iş yoktur. Elektriğin keşfine rağmen medeni şiir, vahşi şiir gibi hâlâ gece başlangıcının getirdiği hüzünden ve karanlığın uyandırdığı faciadan bahseder.

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Evet 👍

Hayır 🙅

Metnin konusunu belirleyebiliyorum.

3.

Etkinlik

Metin İçeriği (Ana Düşünce)

Aşağıdaki kutucuklarda yer alan ana düşüncelerden metinlere en uygun olanları seçerek ilgili metnin üstüne yazınız.

Sürekli gelişim ve değişimin olduğu bir çağda fikirler aynı kalmaz.

Babalar çocuklarını anlamıyor.

Yapay ışıklar ciddi bir sorundur ve hayvanların yaşamını olumsuz etkiliyor.

Bilime inanmak gerekir.

Işık kirliliğinin insan yaşamına ciddi olumsuz etkileri vardır.

Güler yüzlü olmak gerekir çünkü güler yüzlü insanların hayatı daha tatlı geçer.

Hayvanlar yapay ışıklandırmayı hiç sevmezler.

Bilim sürekli bir değişim içindedir.

Yazı dili, jest ve mimikler kullanılmadığından konuşma kadar etkili değildir.

Güler yüz her şeyden önce insana cesaret verir. Çünkü güler yüzlü insanlar her kusuru hoş gören, affeden insanlardır. Dünyada ilk adımlarını yeni atmaya başlamış bir çocuğa herkes güler yüzle bakar. Onun her kusuru yapabileceğini ve bütün kusurların affedilmeye layık olduğunu önceden kabul ettiğimiz için çocuk karşısında gülümser bir yüz takınırız. Olgun insanlar yalnız çocuklara değil, herkese affedici, kusura pek aldırmayıcı bir yüzle bakarlar.

Bu dünya; öyle çatık kaşla dolaşmaya, şunun bunun kalbini kırmaya değer bir dünya değildir. Onun için güler yüzlü insanlar arasında yaşayanların hayatı daha tatlı geçer.

*

Babalarla çocuklar birbirlerini anlamıyor diye yapılan eleştiriye katılmıyorum. Çünkü uygarlık değiştiren bir toplumda babalarla çocuklar elbette anlaşamayacak. Bugün babalarla çocuklar arasındaki bilgi, inanç, töre, dünya görüşü vb. bakımdan anlaşmazlık neden yadırganıyor. Biz babalarla çocukların anlaşamamalarından değil anlaşmalarından korkmalıyız. Eğer anlaşılırlarsa gelişme durmuş demektir.

*

Günümüzde yaygın bir yanlış vardır: Bilimin kesin olduğu inancı; çağdaş yaşayışın, çağdaş uygarlığın değişmez temeli olan bilimsel kesinlik. Oysa sürekli bir değişiktir bilimi var edip ayakta tutan. Bilim bilgi üretir; bilimsel doğrulardır bunlar. Ancak bilim sonsuz bir yenilenme içindedir. Bilimde öne sürülen her doğru, yanlış olduğu henüz kesinlikle belgelenmemiş olan doğrudur. Bir takım koşullardan ötürü doğru sayılan bilgilerdir bunlar.

*

METİNLERİN
ANA DÜŞÜNCESİ

*

İyi konuşmasını bilen, iyi yazmasını da bilirmiş. Konuştuğumuz gibi yazmak olacak iş midir? Yazıda hani bizim konuşmamızın ateşi? Sesimizi de kâğıt üzerinde gösterebilir miyiz? Yazı hiçbir zaman konuşmanın tıpkısı olamaz. Konuşurken karşımızdakine başımızın, ellerimizin hareketleriyle sesimizin türlü yükselmeleri, alçalmaları ile anlatabildiğimiz şeyleri yazı ile anlatamaz, duyuramayız.

*

Kentleşme nedeniyle, gece karanlığı bile artık tam olarak karanlık değil. Bunun nasıl bir etkisi var ve ne tür bir kirlilik yaratıyor diye düşünebilirsiniz. Yapay ışıklarla aydınlattığımız gece, hayvanları oldukça olumsuz şekilde etkiliyor. Yapay ışıklar yüzünden hayvanların doğal üreme döngüleri bozuluyor, göçebe hayvanlar kafaları karıştığından yanlış bölgelere göç edebiliyorlar.

4.
Etkinlik

Metin İçeriği (Başlık)

Aşağıdaki kutucuklarda yer alan başlıklardan verilen metinlere en uygun olanları seçerek ilgili metnin üstüne yazınız.

METİNLER

Yazı yazmak için okyanus sahillerine giden bir yazar, sabaha karşı kumsalda dans eder gibi hareketler yapan birini görür. Biraz yaklaşınca bu kişinin sahile vuran denizyıldızlarını okyanusa atan genç bir adam olduğunu fark eder. Genç adama yaklaşır:

– Neden denizyıldızlarını okyanusa atıyorsun? Genç adam yanıtlar:

– Birazdan güneş yükselip sular çekilecek. Onları suya atmazsam ölecekler.
– Kilometrelerce sahil, binlerce denizyıldızı var. Ne fark eder ki?

Genç adam eğilir, yerden bir denizyıldızı daha alır, okyanusa fırlatır.

– Onun için fark etti ama...

İnsanların birbirleri için barış ve esenlik dilemesidir selamlaşma. Selamlaşmak, toplumsal olarak sosyal yardımlaşma ve dayanışma ortamının oluşmasını sağlar. Selamlaşma; toplumsal birlik ve beraberliğin oluşmasında, barış ve huzur ortamının sağlanmasında, duygu ve düşünce birliğinin oluşmasında, manevi duyguların toplumda yerleşik hâle gelmesinde etkilidir.

Anadolu'nun geleneksel konukseverliği üzerinde duralım isterseniz. Bu konukseverliğin kökleri tarihin derinliklerine iner. Türklerin kendi ülkelerine ve şehirlerine gelen yabancılara, kimsesizlere, yolculara karşı dostça davranışları; kısacası konukseverlikleri çok eskidir. Bugün de Anadolu'nun birçok köy ve kasabasında köy odaları, "misafirhane"ler vardır. Bir konuk geldiği zaman bu odalarda ağırlanır, yedirilir, içirilir. Karşılığında hiçbir şey beklenmez.

BAŞLIKLAR

Anadolu'da
Konukseverlik

Kadın
Hakları

Falaka

Yazar

Anadolu'nun Köy
ve Kasabaları

Hırsız

Birlik ve
Beraberlik

Hırsızın Fendi Ev
Sahibini Yendi

Selamlaşma

Medeni
Hukuk

Denizyıldızları

Masallar

METİNLER

Bir gün hırsızın biri, bir bahçeye girip meyve ağacının üstüne çıktı. Bir yandan meyveleri yiyor, bir yandan da yerlere döküyordu. Bahçe sahibi bu durumu görünce "Be hey Allah'tan korkmaz, kuldan utanmaz, bu ne densizliktir." diye seslendi. Hırsız, büyük bir pişkinlikle "Ne bağıırıyorsun, bahçe Allah'ın, meyve Allah'ın, sana ne oluyor?" dedi. Mal sahibi, "Öyle mi?" diye kafasını salladı. Sonra da adamlarına, hırsız falakaya yatırmalarını söyledi. Hırsız sopayı yedikçe "Yapmayın, etmeyin. Allah'tan korkun!" diye yalvarmaya başlayınca bahçe sahibi: "Ne bağıırıp duruyorsun? Sopa Allah'ın sopası, vuran da Allah'ın kulu..."

İnsanlardaki arzuları sembolleştirir masallar; hayatta mümkün olmayan ve çok istenen her şey, masallarda gerçekleşebilir. İnsanın adalet, eşitlik, mutluluk arayışı masal dünyasında gerçek olur. Örneğin hor görülen Keloğlan, kurnazlığı sayesinde şehzadeleri küçük düşürür. Fakir, öksüz bir kızcağız "sultan" oluverir. Yoksul birinin başına devlet kuşu konar.

Bir ülkede bulunan vatandaşların diğer kişiler ile veya mal varlıklarıyla doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ilişkilerinin düzenlenmesine medeni hukuk denir. 1926'da Türk Medeni Kanunu aile hukukunda kadına tam hak tanımıştır. Türk aileleri bu esasları kolaylıkla benimsemişlerdir. Kadının, aile içinde ve çocukları üzerindeki etkisi hukuki durum ile orantılı olarak kuvvetlenmiş; eş ve ana vasıflarıyla Türk kadını kişiliğini kazanmıştır.

5.

Etkinlik

Metin İçeriği (Yardımcı Düşünce)

Aşağıdaki metinlerden çıkarılabilecek yargıları bulup noktalı yerlere örnekteki gibi yazınız.

Karıncaya benzer minik böcekler olan termitler, koloni evi yapmakta çok başarılıdır. Termitler; çamur, toprak, dal parçaları ve tükürükle çok yüksek yapılar inşa ederler. Termit topluluğu üyeleri "kast" adı verilen gruplara ayrılır. Her kast, koloni içinde bir göreve sahiptir. Yumurtaları kraliçe yumurtlar. Bazen günde yirmi binden fazla yumurta yumurtlar. Kraliçe, kolonideki diğer termitlerden çok daha büyüktür.

YARGILAR

- * Termitler, karıncalara benzerler.
- * Termitler koloni içerisinde kastle ayrılır.
- * Termitler, çeşitli maddeler kullanarak yüksek yapılar oluşturabilir.
- * Kraliçe termitin yapısı diğer termitlere göre daha farklıdır.
- * Termitler karıncalar gibi çalışkandır.
- * Bütün termitler ayda yirmi binden fazla yumurta yumurtlar.

• *Termitler, karıncalara benzerler.*

Çöpe karıştırmadan, temiz olarak ayrı ayrı biriktirilen kâğıt, cam, plastik, metal atıkların değerlendirilmesi ile doğal kaynaklarımızı korumuş, doğayı daha az kirletmiş, çöp miktarını azaltmış, ekonomiye katkı, enerji ve su tasarrufu sağlamış oluruz. Atıkların toplanması sorumluluğu ve organizasyonu belediyelere verilmiştir. Atıklar, belediyelerin belirlediği toplama noktalarına bırakılmalıdır.

YARGILAR

- * Geri dönüşüm doğal kaynaklarımızı korur.
- * Enerji ve su israfı yapılmamalıdır.
- * Doğal kaynaklar sınırsız değildir, bir gün mutlaka tükenir.
- * Atıkları toplama sorumluluğu belediyelere aittir.
- * Belediyeler, atıklar için toplama noktaları oluşturmuştur.
- * Geri dönüşüm imkânı olan atıklar çöpe karıştırılmamalıdır.

Kocaman gövdeli anne kaplumbağa günlerce yüzdü. Doğduğu kıyılara vardığında yorgundu. Kumsala çıktı. Ağır ağır ilerledi. Yumurtlamak için uygun bir yer aradı. Yüzgeçleriyle kumu kazdı. Açtığı çukurun içine yumurtalarını bıraktı. Belki iki yüz, belki üç yüz tane. Sonra yumurtalarının üstlerini kumlarla örttü. "Yaz gelince yumurtalarım olgunlaşacak. Pek çok bebek kaplumbağam dünyaya gelecek." diye düşündü. Bitkindi ama sevinçliydi. Denize döndü. Diğer kaplumbağalarla buluştu. Yüzdüler.

YARGILAR

- * Anne kaplumbağa, yumurtlamak için uygun bir yer aramıştır.
- * Bir kaplumbağa iki yüz - üç yüz adet yumurtlayabilir.
- * Yumurtalar yaz gelince olgunlaşacak.
- * Anne kaplumbağa, yumurtalarını kayalık alana bırakmıştır.
- * Anne kaplumbağanın kocaman bir gövdesi vardır.
- * Anne kaplumbağa, bebek kaplumbağalarla yüzmüştür.

6.

Etkinlik

Metin İçeriği

Verilen soruların cevaplarını örnekteki gibi yan taraftaki kutucuklardan bulup yazınız.

Yazarın paragrafta üzerinde durduğu olay, kavram ya da duruma ne denir?	Konu
	Ana düşünce
	Yardımcı düşünce
Cevap: <i>Konu</i>	

Herhangi bir yazıda ele alınan düşünceyle ilgili bir araya gelmiş cümleler topluluğuna ne denir?	Ana düşünce
	Yardımcı düşünce
	Paragraf
Cevap:	

Ana düşüncenin daha iyi anlaşılmasını sağlayan, onu destekleyen, açıklayan; işlenen konunun sınırlarını belirleyen fikirlere ne denir?	Konu
	Yardımcı düşünce
	Başlık
Cevap:	

Yazarın parçayı yazma amacına, yazdığı bu parça ile okuyucuya vermek istediği mesaja ne denir?	Yardımcı düşünce
	Konu
	Ana düşünce
Cevap:	

“Uyku hayatta kalabilmek için vazgeçilmez bir gereksinimdir. Birçok hayvan, tıpkı insanlar gibi belirli saatlerde uyur.” metninin anahtar kelimesi nedir?	Hayvan
	Uyku
	İnsan
Cevap:	

“Parçada ne anlatılıyor?” sorusunun cevabı bize paragrafla ilgili neyi verir?	Konu
	Ana düşünce
	Yardımcı düşünce
Cevap:	

Bir duygu, düşünce ya da olayı bir yönüyle ele alan ve bir araya gelerek metni oluşturan yazılara ne denir?	Konu
	Cümle
	Paragraf
Cevap:	

“Matematik; sayıları, şekilleri ve bunlar arasındaki ilişkileri belli düşünce yöntemleri içinde inceleyen bilim dalıdır.” cümlesinin anahtar kelimesi nedir?	Matematik
	Düşünce
	Şekiller
Cevap:	

Bir yazının, bir kitabın bölümlerinin başına konulan ve konuyu kısaca tanıtan ifadeye ne denir?	Başlık
	Konu
	Ana fikir
Cevap:	

“İnsanlar hiçbir bilgiye sahip olmadan doğar. Yaşamı boyunca birçok bilgi öğrenir. Okulda, evde her yerde öğrenir.” metnine en uygun başlık hangisidir?	Okul
	İnsanlar
	Bilgi
Cevap:	

Doğru cevap sayısı	0 - 4	5 - 6	7 - 8	9
Değerlendirme	Gayret etmelisin	Orta	İyi	Çok iyi

NOKTALAMA İŞARETLERİ

Nokta (.)

- ➔ Tamamlanmış cümlelerin sonunda kullanılır.
- » Okulunu bitirince doktor oldu.
- » Gecenin ilerleyen saatlerinde ansızın kapı çaldı.
- ➔ Bazı kısaltmaların sonunda kullanılır.
- » İng. (İngilizce) » Doç. Dr. (Doçent Doktor)
- ➔ Sayılardan sonra sıra bildirmek için kullanılır.
- » 17. (on yedinci) » II. Murat (İkinci Murat)
- ➔ Arka arkaya sıralanan ve virgüllerle ayrılan sayılardan sadece en sondaki rakamdan sonra kullanılır.
- » 1, 2, 3 ve 4. soruları çözdünüz.
- » IX-X. yüzyıllara ait yazılı belgeler var.
- ➔ Matematikte çarpma işareti yerine kullanılır.
- » $14.2 = 28$ » $4.5 = 20$

- ➔ Saat ve dakika gösteren sayıların arasında kullanılır.
- » 10.55'te toplantı başlıyor.
- » Gece saat 23.00'te rahatsızlanmıştı.
- ➔ Tarihlerin yazımında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmada kullanılır.
- » 08.08.2018 » 29.V.1453
- Tarihler yazılırken ay adı sayıyla değil de yazıyla yazılırsa gün, ay ve yıl arasına nokta konmaz.
- » 29 Ekim 1923 » 19 Mayıs 1919
- ➔ Dört ve dörtten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur.
- » 1.000 » 326.197

Virgül (,)

- ➔ Birbiri ardınca sıralanan eş görevli sözcükler arasında kullanılır.
- » Okulunu, arkadaşlarını, öğretmenlerini çok seviyordu.
- » Bahçemizde elma, armut, erik, kayısı ağaçları vardı.
- ➔ Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasında kullanılır.
- » Akşam, yine akşam, yine akşam!
- » Çocuklar, çocuklar, çocuklar ancak onlardır merhameti ile dünyayı kucaklayan.

- ➔ Hitap için kullanılan kelimelerden sonra kullanılır.
- » Sevgili Anneciğim, bugün sizi anmak için toplandık.
- » Değerli Öğretmenim, saygı ve sevgiyle selamlarımı yolluyorum size.
- ➔ Cümlede anlam karışıklığının ortaya çıkmasını engellemek için kullanılır.
- » Genç, kadına yardım etti.
- » İhtiyar, adamın yüzüne tuhaf tuhaf baktı.

İki Nokta (:)

- ➔ Edebi eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.
- » – Sizi buraya hangi rüzgâr attı?
Esrarengiz kadın cevap verir:
– Trende bir sorun varmış, bu gece otelinizde konaklayabilir miyim?

- ➔ Genel ağı adreslerinde kullanılır.
- » <http://www.tdk.gov.tr> » <http://www.meb.gov.tr>
- ➔ Matematikte bölme işareti olarak kullanılır.
- » $100 : 4 = 25$ » $1000 : 2 = 500$

Uzun Çizgi (—)

- ➔ Yazıda satır başında verilen konuşmalardan önce kullanılır. Buna **konuşma çizgisi** de denir.
- » İstanbul'a gelen herkese sorulan sorular şunlardır:
 - Eminönü'nde balık ekmek yedin mi?
 - Sultan Ahmet Camii'ni gezdin mi?
 - Kız Kulesi'ne karşı oturup Boğaz'ı seyrettin mi?
- ➔ Oyunlarda (tiyatro oyunlarında) konuşan kişinin adından sonra da uzun çizgi konabilir.
- » Bekir Efendi — Bu konuda çok haklısınız efendim.
Müdür Bey — Madem haklıyım neden söylediklerimi yapmıyorsunuz?

Kesme İşareti (')

- ➔ Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır.
- » Kemal Atatürk'ün
- » Namık Kemal'in
- » Orhan Pamuk'tur
- » Osmanlı Devleti'nde
- » Yükselme Dönemi'nin
- » Kurtuluş Savaşı'dır
- » Çankaya Köşkü'ne
- » Orta Çağ'ın
- » Allah'ın
- » Safahat'tan
- » Resmi Gazete'de
- » Türk'üm
- ➔ Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü göstermek için kullanılır.
- » Bir ok attım karlı dağın ardına
Düştü n'ola sevdiğimin yurduna
- ➔ Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur.
- » A'dan z'ye kadar her şeyi erkek tarafı almıştı.
- » Türkçede -ler'den önce gelen kelimeler kesme işareti ile ayrılmaz.

➔ Sonunda 3. tekil kişi eki olan özel ada, bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti konmaz.

- » Boğaz Köprümüzün güzelliği
- » Amik Ovamızın bitki örtüsü

➔ Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturum ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz.

- » Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanlığının
- » Türkiye Büyük Millet Meclisinin 112'nci Birleşiminin 2'nci Oturumunda

➔ Kurum adı olduğu hâlde Avrupa Birliği kesme işareti ile kullanılır.

- » Avrupa Birliği'ne üye olmak kolay değil.

- ➔ Kişi adlarından sonra gelen saygı ve ünvan sözlere getirilen ekleri ayırmak için konur.
- » Nihat Bey'e durumu anlattınız mı?
- » Ayşe Hanım'dan sonra oturuma Serap Hanım başkanlık yaptı.

Özel isimlere getirilen çoğul eki (-ler/-lar), yapım ekleri ve bunlardan sonra getirilen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılmaz.

- » Türklerin, Türkçede, İstanbullu
- » Müslümanlıkta, Mehmetler, Yakup Kadrikerin

➔ Kısaltmalara getirilen ekler kesme işaretiyle ayrılır.

- » TBMM'nin
- » ABD'de
- » RTÜK'ün

➔ Sayılara getirilen ekler de kesme işaretiyle ayrılır.

- » Her zaman 1'inci sırada otururdu.
- » 1919'da Kurtuluş Savaşı başladı.

➔ Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına getirilen çekim ekleri kesme işaretiyle ayrılır.

- » Düğünlerini 12 Mayıs'ta yapacaklarmış.
- » Sınav zamanı değişen bursluluk sınavı bu yıl 21 Nisan'da yapılacakmış.

Özel adlar yerine kullanılan "o" zamiri cümle içinde büyük harfle yazılmaz ve kendisinden sonra gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.

1.
Etkinlik

Metin Analizi

Metni okuyup yönergelere göre etkinliği yapınız.

1. Yönerge

Metinde kesme işaretinin hangi görevde kullanıldığını yazınız.

.....

.....

.....

3. Yönerge

Metinde soru işaretinin hangi görevde kullanıldığını yazınız.

.....

.....

.....

5. Yönerge

Metinde uzun çizginin hangi görevde kullanıldığını yazınız.

.....

.....

.....

7. Yönerge

Aşağıdaki soruları, metinden hareketle cevaplayınız.

1. Metne göre "memnun olmak" ne demektir?

.....

2. Metinde her şeyi yanlış anlayan kişi kimdir?

.....

3. Metindeki kişiler kimlerdir?

.....

4. "Uğurlar olsun!" söz grubunun anlamı nedir?

.....

5. Hacivat, Karagöz'den ne istemektedir?

.....

6. Hacivat, nereye giderken Karagöz'ü görmüştür?

.....

OKURYAZARLIK

(Hacivat, Karagöz'e yetişir.)

HACİVAT — Uğurlar olsun Karagöz'üm.
Ben de dükkânıma gidiyordum, birlikte yürüyelim.

KARAGÖZ — Birlikte yün yiyelim.

HACİVAT — Ne yün yemesi canım, yani beraber gidelim.

KARAGÖZ — Hangi berbere gidelim?

HACİVAT — Aaaa, hemen sınırlendirme beni! Yolda yan yana ve konuşarak gidelim diyorum.

KARAGÖZ — İyi ya gidiyoruz işte.

HACİVAT — Neyse senin hakkında iyi haberler duydum. Çok memnun oldum.

KARAGÖZ — Çok maymun oldunsa bana ne!

HACİVAT — Maymun değil, memnun oldum. Yani duyduğum habere sevindim.

KARAGÖZ — Hangi gazete yazıyor?

(...)

Ünver ORAL
(Kısaltılmıştır.)

2. Yönerge

Altı çizili cümlede kısa çizginin hangi görevde kullanıldığını yazınız.

.....

.....

.....

4. Yönerge

Metinde ünlem işaretinin hangi görevde kullanıldığını yazınız.

.....

.....

.....

6. Yönerge

Metinde noktanın hangi görevde kullanıldığını yazınız.

.....

.....

.....

2.

Etkinlik

Noktalama İşaretleri

Aşağıdaki cümlelerde kutucuklarla gösterilen yerlere noktalama işaretlerinden hangilerinin gelebileceğini bularak ilgili yerlerde örnekteki gibi gösteriniz.

1 Güneşin kızgın [] yağmurun az olduğu uzak ülkelerin birinde yaşıyormuş mor kirpi [] Eşi dostu hiç yokmuş.

2 — Nasılsın Elif []
— Teşekkür ederim [] iyiyim [] Sen nasılsın []

3 Evet [] dün Dadaruh uyurken odaya girdi [] Kaşığı sandıktan aldı [] sonra yalağın taşında ezdi.

4 Çitin kapısından geçtim [] gölgeli yoldan eve doğru koştum [] Hasan'ı çağırdım []

5 "Peki [] bu amacı gerçekleştirmek için ne gibi çalışmalar yapmışlar []

6 Bu konuda en çok çalışan ve en çok sözcük türeten kim biliyor musunuz [] ?

7 — Bugün hava sakın ben ava çıkmak istiyorum [] demiş []

8 — Evladım [] bu kafanın hâli ne [] Saçlarının ortası neden böyle kırmızı boyalı []

9 Biz matematikte Atatürk'ün türettiği sözcükleri mi kullanıyormuşuz []

10 "Malınız [] paranız bizim; canınız sizin." deyip yolcuları serbest bıraktılar []

11 Öğretmenimiz kızlardan Selin [] Buse [] Gül'ü; erkeklerden Ömer [] Davut [] Enes'i seçti.

12 Sevgili kedick [] sahibin yok mu senin []

13 Ona ne alacağımı [] neler söyleyeceğimi bilemiyorum []

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1 - 7 doğru ★ 8 - 14 doğru ★★ 15 - 19 doğru ★★★ 20 - 24 doğru ★★★★ 25 - 30 doğru ★★★★★

Aldığım yıldız sayısı →

1 - 3 Yıldız →

4 - 5 Yıldız →

3.
Etkinlik

Noktalama İşaretleri

Verilen soruları ilgili metinlere göre cevaplayınız.

Soğuktan korunmak için beresini, atkısını ve eldivenlerini taktı. Ağır adımlarla kapıya yöneldi. Çantasından anahtarını çıkarıp kapıyı kilitledi. Sokakta karşılaştığı mahallenin fırıncısına selam verdi. Ayaküstü havadan sudan konuştuğundan sonra yoluna devam etti. Otobüs durağına vardığında her gün birlikte yolculuk yaptığı arkadaşının çoktan gelmiş olduğunu gördü. Ona doğru yürüdü ve onu başıyla kibarca selamladı...

➤ 1. Metinde virgül hangi görevde kullanılmıştır?

.....

➤ 2. Metinde nokta hangi görevde kullanılmıştır?

.....

Milletlerarası Kukla ve Gölge Oyunları Birliği olan UNİMA'nın birçok ülkede üyesi var. Birbirinden renkli kültürleri ait tiyatro ve oyunlar UNİMA'da birleşiyor. Böylece ortaya eğlenceli bir sanat şöleni çıkıyor. Zengin tarihiyle Gölge Oyunu da UNİMA'ya dahil edildi.

1990 yılında UNİMA Türkiye Millî Merkezi kuruldu. 1997'de Bursa'da, 2009 yılında da İstanbul'da UNİMA şubeleri açıldı. Çeşitli ülkelerin katılımıyla gerçekleşen festival ve etkinlikler düzenlenmeye başlandı.

➤ 1. İlk paragrafta kesme işareti hangi görevde kullanılmıştır?

.....

➤ 2. İkinci paragrafta kesme işaretinin hangi görevleri örneklendirilmiştir?

.....

Büyük zorlukla tırmandığı dağın zirvesinden çevresini seyretmeye koyuldu. Gördüğü manzara karşısında büyülenmemek elde değildi. Berrak, masmavi bir nehir şehri ikiye yarımış gibi akıp gidiyordu. Nehrin kenarındaki öbek öbek kavak ağaçlarının yaprakları sararmaya başlamış, yeşille sarının müthiş uyumunu sergiliyordu. İki kıyıya yapılmış yerleşim yerleri yukarıya doğru sıra sıra uzanıyordu. Kenti diğer yerlere bağlayan yollar nehrin kollarına paralel şekilde uzanıyordu. Yoldan geçen arabaların camları güneş ışığıyla fenerler gibi yanıp yanıp sönüyordu...

➤ 1. Metinde nokta hangi görevde kullanılmıştır?

.....

➤ 2. Altı çizili cümlede virgül hangi görevde kullanılmıştır?

.....

Tanınmış yaşlı bir ressam, cebinde parasının olmadığını bildiği hâlde bir lokantaya girdi. Lokantacıya yiyeceği yemeğe karşılık kendisinin portresini yapacağını söyledi. Lokantacı kabul etti. Ressam karnını tıka basa doyurdu, daha sonra lokantacının portresini birdenbire çizerek masaya bırakıp kalktı, yürümeye başladı. Lokantacı masadaki portresine baktı ve beğendi. Ama şu sözleri söylemeden de duramadı:

— Bir dakikada resmimi çizdiniz fakat bir saattir yemek yiyorsunuz.

Ressam hemen cevabını verdi:

— Sadece bir dakika değil, 60 yıl artı bir dakika...

➤ 1. Metinde iki nokta hangi görevde kullanılmıştır?

.....

➤ 2. Metinde uzun çizgi hangi görevde kullanılmıştır?

.....

5.

Etkinlik

Noktalama İşaretleri

Aşağıdaki metni renkli yazılan noktalama işaretlerine dikkat ederek okuyunuz. “Nokta”, “iki nokta”, “üç nokta”, “soru işareti”, “kısa çizgi” ve “uzun çizgi”nin kullanım alanlarını tespit edip yazınız.

Beyaz leylek mor göklerde nazlı nazlı süzülüş ve mor çatılı bir evin bacasına konmuş. Çocuklar üşüşmüşler başına. Leylek “Lak” demiş anlamamışlar, “Luk” demiş gülüşmüşler. Leyleğin ne dediğini bir türlü bilememişler. Sonunda kuş dili bilen yaşlı bir adam getirmişler. Adam leyleğin anlattıklarını onlara anlatmaya başlamış:

— Lak lak lak, benim adım leylek! Lak lak luk, bu ülkenin dışında başka ülkeler de var. Luk laka lak, mor rengin dışında daha ne renkler de var, demiş. Çocuklar sormuşlar:

— Senin ülken ne renk peki?

— Lık lak luk, ben çok renkli bir ülkede yaşıyorum. Lıka luk lak, istemediğiniz kadar çok renk var orada.

Mor ülke sakinleri heyecan içindeymiş. O kadar çok rengi bir arada hayal dahi edemiyorlarmış. Adam leyleğin sözlerini çevirmeye devam etmiş.

— Lık lık lak gökler mavidir orada. Lak laka luka çimenler ise yeşildir. Laka laka lak elmalar kırmızıdır. Lık luk luk muzlar ise sarıdır.

Çocuklar çok meraklanmışlar. O kadar değişik rengi bir arada görmek için can atmışlar. Ak kanatlı Leylek düşünmüş, taşınmış sonunda bir çözüm yolu bulmuş. Bu ülkenin çocuklarını kendi ülkesine götürmek çok zormuş. O yüzden mor ülkenin kuşlarını kendi ülkesine davet etmiş. Ak kanatlı leylek, mor kuşları toplamış. Ülkesinin göklerine doğru havalanmış. Az gitmişler uz gitmişler. Sonunda mavi renkli, beyaz bulutlu göklerin bulunduğu ülkeye gelmişler. Mor kuşlar şaşkınmış. İlk anda gözleri kararmış. Sonra bu kadar güzel rengi bir arada görmeye alışmışlar.

Ne kadar çok renk varmış meğer. En çok da turuncu portakallara, yeşil karpuzlara hayret etmişler. Kendi portakalları ve karpuzlarıyla karşılaştırmışlar. Tatları, kokuları aynı olduğu hâlde renkleri ne kadar farklıymış. Renkli ülkeyi gezmişler, görmüşler. Bu ülkeyi çok sevmişler. Aslında kendi ülkeleri de çok güzelmiş ama ne kadar da güzel olsa tek renkliymiş. Kuşların her biri bir renk takmış kanadına herkes gücüne göre yüklenmiş ve onları kendi ülkelerine götürmüşler. Çocuklar onları görünce çok sevinmiş. Kırmızı, sarı, turuncu... Her gün yeni bir renkle tanışmışlar. Mor ülkede artık çok renkli bir hayat başlamış.

Nurdan DAMLA (Düzenlenmiştir.)

NOKTA

•

İKİ NOKTA

•

ÜÇ NOKTA

•

SORU İŞARETİ

•

KISA ÇİZGİ

•

UZUN ÇİZGİ

•

6.

Etkinlik

Noktalama İşaretleri

Verilen cümlelerde / metinlerde yay araç ile belirtilen yerlere hangi noktalama işareti getirileceğini örnekteki gibi yan taraftaki kutucuklardan bulup yazınız.

Evine () iş yerine ve bahçesine gelen misafirlere hazırlıksız yakalanınca etekleri tutuşurdu.	virgül
	ünlem
	nokta
Cevap:	virgül

Çevresindeki herkes Ahmet Efe ()yi motive ediyordu, sevgiyle büyüyen Ahmet Efe kendine güven duyuyordu.	virgül
	kısa çizgi
	kesme işareti
Cevap:	kesme işareti

Dedem bana bir öğüt verdi: () Zor durumlarda seni terk eden arkadaşlarınla asla yola çıkma!	kesme işareti
	uzun çizgi
	soru işareti
Cevap:	soru işareti

Şimdiki meslekler kalıcı mı () Elbette hayır. Teknoloji daha da ilerleyince sizin de babamızın da mesleği kaybolup giteyecek mi ()	soru işareti
	ünlem
	kesme işareti
Cevap:	kesme işareti

Saadet her gün ama her gün çilli begonya () aleovera () menekşe () orkide çiçeklerini suluyor.	kısa çizgi
	virgül
	uzun çizgi
Cevap:	uzun çizgi

Ey Türk gençliği () Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.	virgül
	iki nokta
	ünlem
Cevap:	ünlem

Ağustos sıcakından bunalmıştı. Bir köşede öylece 16.30 ()da kalkacak olan uçağı bekliyordu.	virgül
	kısa çizgi
	kesme işareti
Cevap:	kesme işareti

"Türk'e ait her şeyin içinde o vardı () Onun gölgesi meydanları dolduruyor, onun karaltısı dağ başlarını tutuyor ()	nokta
	soru işareti
	ünlem
Cevap:	ünlem

Dış kapıya yaklaşip seslendi () — Kemal Amca... Kemal Amca... Neredesin?	nokta
	iki nokta
	üç nokta
Cevap:	üç nokta

Yıllarca görmek için can attığımız Ağrı Dağı öyle heybetli görünüyordu ki ()	ünlem
	üç nokta
	nokta
Cevap:	nokta

Doğru cevap sayısı	0 - 4	5 - 6	7 - 8	9
Değerlendirme	Gayret etmelisin	Orta	İyi	Çok iyi

BÜYÜK HARFLERİN KULLANIMI

⇒ Cümleler büyük harfle başlar.

» Öğretmen kalktı, gerindi. **Hiç** uykusu olmadığını düşündü. **Durulmamış**, yatışmamış bir heyecan dolaşıyordu gövdesinde.

UYARI: Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler, büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama işareti konur.

» Atatürk "**Muhtaç** olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!" diyor.

» Kurtuluş Savaşı (Türk milletinin kaderini değiştiren savaştan söz ediyorum.) ne zorluklarla kazanılmış!

UYARI: İki noktadan sonra gelen ifade, cümle niteliği taşıyorsa bu cümle büyük harfle başlar.

» Bize seslendi: **Yarın** gelecek misiniz?

» Şunları almıştı: elma, armut, muz... (**Cümle değil**)

⇒ Bir şiiri oluşturan dizeler genellikle büyük harfle başlar.

» **Vatan** bizim ülke bizim el bizim

Emin ol ki her çalışan kol bizim

Ay yıldızlı bayrak bizim mal bizim

Söyle Veysel öğünerek överek.

⇒ Özel adlar büyük harfle başlar. Özel ad sayılan kelime ve kelime gruplarını hatırlayalım:

⇒ Kişi ad ve soyadları büyük harfle başlar.

» Hastane kayıtlarında **Aysel Karaman** adında biri yok.

» Bu kitabın **Mehmet Akif Ersoy**'a ait olduğunu bilmiyordum.

⇒ Kişi adlarından sonra gelen "bey, efendi, hanım" gibi saygı sözleri büyük harfle başlar:

» Selma **Hanım**, Süleyman **Efendi**, Kadir **Bey**...

⇒ Özel addan sonra gelen ve akrabalık ifade eden kelimeler küçük harfle başlar.

» Okuldan çıkar çıkmaz Osman **amcama** uğurdım.

Akrabalık bildiren adlar, lakap veya ünvan değeri kazandı-
ğında büyük harfle başlar.

» Munzur **Baba'nın** kayalıklardan düştüğü söylenmektedir.

⇒ Saygı sözlerinden sonra gelen makam, mevki, ünvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar.

» Sayın Milletvekili, Sayın Vali, Sayın Rektör...

⇒ Hayvanlara verilen adlar büyük harfle başlar.

» **Boncuk**, **Tombul**, **Pamuk**...

⇒ Dil, lehçe ve şive adları büyük harfle başlar.

» **Türkçe**, **Almanca**, **İngilizce**; **Oğuzca**, **Kazakça**, **Kırgızca**...

Dil, lehçe ve şive adlarına gelen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler bitişik yazılır.

» Gençler, **İngilizceyi** öğrenmek gerektiğini bilmiyorlar mı?

⇒ Millet ve devlet adları büyük harfle başlar.

» **İngiliz**, **Alman**, **Türk**, **Yunan**; **Türkiye Cumhuriyeti**, **Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti**, **Amerika Birleşik Devletleri** vb.

⇒ Yer adları (kıta, bölge, il, ilçe, köy, semt vb.) büyük harfle başlar.

» **Afrika**, **Asya**; **Güneydoğu Anadolu**, **Karadeniz**; **İstanbul**, **Mardin**; **Bahçelievler**, **Bebek** vb.

Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde, köy vb. sözler küçük harfle başlar.

» **Konya ili**, **Efes ilçesi**, **Uzungöl beldesi**, **Taflan köyü** vb.

⇒ Yer adlarında özel addan sonra gelerek belirtisiz ad tamlaması oluşturan "**deniz**, **nehir**, **göl**, **dağ**, **boğaz**" gibi kelimeler büyük harfle başlar. Bunlara gelen ekler ayrılır.

» **Ağrı Dağı**, **Aral Gölü**, **Asya Yakası**, **Muş Ovası**ndan, **Çanak-kale Boğazı**'na, **Dicle Irmağı**'nı, **Ege Denizi**'nde, **Tuna Nehri**, **Zigana Geçidi** vb.

- ➔ Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen “mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak” kelimeleri büyük harfle başlar. Bunlara gelen ekler ayrılır.
- » Yunus Emre Mahallesi, Zafer Meydanı, Ziya Gökalp Bulvarı'nda, Nene Hatun Caddesi'ne, Cemal Nadir Sokağı vb.
- ➔ Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar.
- » Müslümanlık, Müslüman; Hristiyanlık, Hristiyan; Budizm, Budist; Hanefilik, Hanefi; Katolik, Katoliklik vb.
- ➔ Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar büyük harfle başlar.
- » Tanrı, Allah, İlah, Cebrail, Zeus, Kibebe vb.
- ➔ Gezegen, yıldız ve uydu adları büyük harfle başlar.
- » Merkür, Neptün, Güneş, Dünya, Ay, Satürn, Halley vb.

“Dünya, güneş, ay” kelimeleri gezegen anlamının dışında kullanıldığında küçük harfle başlar.

- » Sırtımızı ancak sabah güneşle ısıtabiliyorduk. (sıcaklık)
- ➔ Düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirdiğinde “doğu ve batı” sözlerinin ilk harfleri büyük yazılır.
- » Batı medeniyeti, Doğu mistisizmi, Doğu'nun yakın tarihi, Batı'daki felsefe akımları vb.
- ➔ Bu sözler yön bildirdiğinde küçük yazılır.
- » Bursa'nın doğusu, Ankara'nın batısı vb.
- ➔ Saray, han, kale, köprü, anıt vb. yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar. Bunlara gelen ekler ayrılır.
- » Dolmabahçe Sarayı, Alanya Kalesi, Galata Köprüsü, Beyazıt Kulesi, Zafer Abidesi, Bilge Kağan Anıtı vb.
- ➔ Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar.
- » Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk Dil Kurumu, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Milli Kütüphane, Atatürk Orman Çiftliği, Çankaya Lisesi; Anadolu Kulübü, Marmara Bakkaliesi; Yeşilay Derneği, Kılıç İnşaat...

Kurum, kuruluş ve kurul adlarına gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz, bitişik yazılır.

- » Ankara Lisesinden mezun olduğunu beyan etti.
- ➔ Kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge adlarının her kelimesi büyük harfle başlar.
- » Medeni Kanun, Türk Bayrağı Tüzüğü, Telif Hakkı Yayın ve Satış Yönetmeliği...
- ➔ Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin (tablo, heykel, beste vb.) her kelimesi büyük harfle başlar.
- » Nutuk, Safahat, Sinekli Bakkal; Türk Dili, Türk Kültürü, Varlık; Resmi Gazete, Türkiye, Yeni Asır; Kaplumbağa Terbiyecisi; Yorgun Herkül; Onuncu Yıl Marşı vb.

Özel ada dâhil olmayan gazete, dergi, tablo vb. sözler büyük harfle başlamaz.

- » Milliyet gazetesi, Türk Dili dergisi, Halı Dokuyan Kızlar tablosu...
- ➔ Ulusal, resmi ve dini bayramlarla anma ve kutlama günlerinin adları büyük harfle başlar.
- » Cumhuriyet Bayramı, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı, Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı, Anneler Günü vb.
- ➔ Tarihi olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar.
- » Kurtuluş Savaşı, Milli Mücadele, Cilalı Taş Devri, İlk Çağ, Lale Devri, Cahiliye Dönemi, Tanzimat Dönemi'nde vb.
- ➔ Özel adlardan türetilen bütün kelimeler büyük harfle başlar.
- » Türklük, Türkleşmek, Türkçü, Türkçülük, Türkçe, Avrupalıya, Avrupalılaşmak, Asyalılık, Konyalılar, Bursalı vb.
- ➔ Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlar.
- » Antep fıstığı, Brüksel lahanası, Frenk gömleği, Hindistan cevizi, İngiliz anahtarı, Japon gülü, Maraş dondurması, Van kedisi vb.
- ➔ Bir metnin başlığını oluşturan kelimelerin tüm harfleri ya da her kelimenin ilk harfi büyük harfle yazılır.

➔ Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar.

- » 29 Mayıs 1453 Salı günü, 29 Ekim 1923...
- » Lale Festivali 25 Haziran'da başlayacak.

Belirli bir tarihi belirtmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar.

- » Okullar genellikle eylülün ikinci haftasında öğretime başlar.

1.

Etkinlik

Metin Analizi

Soruları verilen şiire göre cevaplayarak kavram haritasını tamamlayınız. (Her doğru cevap 10 puandır.)

Bu metinde “Bir şiiri oluşturan dizeler genellikle büyük harfle başlar.” kuralı örneklendirilmiştir. Ayrıca yazarın adı ve soyadı da büyük harfle başlatılarak “Kişi ad ve soyadları büyük harfle başlar.” kuralı da örneklendirilmiştir.

Şiirde büyük harflerin kullanımı ile ilgili yukarıda verilen kurallar dışında hangi kural örneklendirilmiştir?

Çocuk neyle büyüyebileceğini söylemektedir?

Çocuk ne zaman oynamak istediğini söylemektedir?

“Gocuk” sözcüğü hangi giysi için kullanılmıştır?

Şiirin başlığının sonuna hangi noktalama işareti getirilmelidir?

OYUNSUZ NASIL BÜYÜRÜM

Ben küçük bir çocuğum,
Elimde çubuğum,
Sırtımda gocuğum,
Oyunlarla büyürüm.

Oyun benim hakkım,
Bırakın oynayayım,
Bitince ev ödevim,
Birazcık oynayayım.

Ağacı, toprağı severim,
Hayvanları severim,
Hele onlarla oynamayı,
Daha çok severim.

Ben küçük bir çocuğum,
Elimde çubuğum,
Sırtımda gocuğum,
Oyunlarla büyürüm.

Mehmet Önal
(Kısaltılmıştır.)

Çocuk neye hakkı olduğunu düşünmektedir?

Çocuk neleri sevmektedir?

Çocuğun elinde ne vardır?

Son kıtadaki hangi sözcükler seseşlik özelliği gösterir?

Şiirin konusu nedir?

Şiirin ana duygusu nedir?

0 - 30 Puan Arası

40 - 60 Puan Arası

70 - 100 Puan Arası

110 Puan

Geliştirilmeli

Orta düzeyde

Başarılı

Mükemmel

2.

Etkinlik

Büyük Harflerin Kullanımı

Aşağıdaki balık kılıçığı diyagramında büyük harflerin kullanımıyla ilgili yapılan yazım yanlışlarını bularak sağ kollarına doğru yazılışlarını örnekteki gibi yazınız.

İfadeler	Doğru Yazılışı
Yontma Taş devri	<i>Yontma Tas Devri</i>
I. Dünya savaşı	
Kaplumbağa Terbiyecisi Tablosu	
Hürriyet Gazetesi	
diyarbakır Kadayıfı	
Süphan dağı	
iç Anadolu bölgesi	
Uzak doğu	
Atatürk caddesi	
Tuz gölü	
27 mayıs 2022 cuma	
Babalar günü	
30 ağustos Zafer bayramı	
nasrettin hoca	
Mustafa Kemal paşa	
İnegöl'lü	
Safranbolu Lokumu	
16 mart 2024	
doktor Mehmet bey	

İfadeler	Doğru Yazılışı
Amasya Elması	
Regaip kandili	
İç Anadolu'nun Doğusu	
Doğu karadeniz	
İstanbul boğazı	
Topkapı sarayı	
Şehitler abidesi	
Kıbrıs mahallesi	
Meçhul asker anıtı	
Sayın kaymakamım	
Namık kemal bulvarı	
Kadıköy meydanı	
Ankara İli	
Konya ovası	
Toros dağları	
Nene hatun	
Çankaya köşkü	
Harput kalesi	
Türk Dil kurultayı	

3.

Etkinlik

Büyük Harflerin Kullanımı

Aşağıdaki kavram haritasını, cümlelerdeki yazım yanlışlarını gerekçeleriyle birlikte belirleyerek örnekteki gibi tamamlayınız.

**Yazım
Yanlışlarının
Gerekçeleri**

Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde vb. sözler küçük harfle başlar.

İki noktadan sonra cümle ve özel ad niteliğinde olmayan örnekler küçük harfle başlar.

Saray, köşk, han, kale, köprü, vb. yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar.

Para birimleri büyük harfle başlamaz.

Akrabalık adı olup lakap veya ünvan olarak kullanılan kelimeler büyük harfle başlar.

Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlar.

Kanun, tüzük, yönetmelik, genelge adlarının her kelimesi büyük harfle başlar.

Cümleler	İfadenin Doğru Yazımı	Yazım Yanlışının Gerekçesi
1. Kız Kulesi, İstanbul'un Üsküdar İlçesi sahiline yakın bir yerde bulunmaktadır.	Üsküdar ilçesi	Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde vb. sözler küçük harfle başlar.
2. Atatürk Dolmabahçe sarayında hayata gözlerini yumdu.		
3. Bu eskiliği siz de çok evde görmüşsünüzdür: Duvarlarda çiviler, çivi yerleri, lekeler...		
4. Erzurum'un simge isimlerinden biri de nene Hatun'dur.		
5. TBMM'de Türk medeni kanununun bazı maddelerinde değişikliğe gidilecektir.		
6. Üzerimdeki elbiseyi yüz elli Liraya aldım.		
7. Maraş'a gidip de Maraş Dondurması yemeden dönmek var mı?		

BÜYÜK HARFLERİN KULLANIMIYLA İLGİLİ YAZIM YANLIŞLARI

4.

Etkinlik

Büyük Harflerin Kullanımı

Aşağıdaki cümlelerde büyük harflerin kullanımıyla ilgili yapılan yazım yanlışlarını düzelterek örnekteki gibi altındaki boşluğa yeniden yazınız.

1

Her yıl 21 aralıkta en uzun gece, 21 haziranda ise en uzun gündüz yaşanmaktadır.

.....
21 Aralık'ta- 21 Haziran'da

2

Geçen yıl Van gölünde bir tekne turuna katıldık.

.....

3

Üsküdar meydanında kalabalık bir insan topluluğu vardı.

.....

4

Meteoroloji uzmanlarına göre yarın Doğu Anadolu'nun Doğusunda kar yağışı olacak.

.....

5

Halide Edip Adivar'ın sinekli bakkal romanını okudun mu?

.....

6

Mehmet Akif bir şiirinde, müslümanlık nerde! bizden geçmiş insanlık bile, diyor.

.....

7

Evimiz Asya yakasında, okulum ise Avrupa yakasındaydı.

.....

8

Fırat nehri üzerinde birçok alabalık tesisi kurulmuştu.

.....

9

18 Aralık cumartesi günü ziyaretine gidecektik.

.....

10

İstanbul'a giderseniz mutlaka Topkapı sarayını da geziniz.

.....

11

İstanbul'da oturup da İstanbul'lu olmayan birçok insan vardır.

.....

12

Çanakkale boğazının her iki yakası da gemi tarfiğine kapatıldı.

.....

13

Bu konuda sayın valinin sözlerine kulak vermelisiniz.

.....

14

Babamlar Kültür mahallesinde oturuyordu.

.....

15

Adana'da bize Adana Kebabı ikram ettiler.

.....

16

Bugün öğretmenler gününde, öğretmenine ne hediye almayı düşünüyordun?

.....

17

Türkiye'nin en büyük dağı, Ağrı dağıdır.

.....

18

Önümüzdeki Eylül ayında biz de geleceğiz.

.....

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

0 - 4 doğru ★ 5 - 8 doğru ★★ 9 - 12 doğru ★★★ 13 - 16 doğru ★★★★ 17 doğru ★★★★★

Aldığım yıldız sayısı ⇒

1 - 3 Yıldız →

4 - 5 Yıldız →

5.

Etkinlik

Büyük Harflerin Kullanımı

Verilen soruların cevaplarını örnekteki gibi yan taraftaki kutucuklardan bulup yazınız.

“Ülkemizin Doğusunda Van Gölü ve çevresinde Van Kedilerine rastlayabilirsiniz.” cümlesinde hangisinin yazımı doğrudur?	Doğusunda
	Van Gölü
	Van Kedilerine
Cevap: <i>Van Gölü</i>	

Hangisi “Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar.” kuralına örnek verilemez?	Kübra Bakkaliyesi
	Atatürk Lisesi
	Harput Kalesi
Cevap:	

“Komşumuz Ahmet bey, Saliha yengemi ve Ali dayımı yemeğe davet etmişti.” cümlesinde hangisinin yazımı yanlıştır?	Ahmet bey
	Saliha yengemi
	Ali dayımı
Cevap:	

“Troya, Ege Denizi ile Kara Deniz’in Marmara Denizi’ni aralarına alıp karıştığı bir yerdedir.” cümlesinde hangi ifadenin yazımı yanlıştır?	Ege Denizi
	Kara Deniz’in
	Marmara Denizi’ni
Cevap:	

“23 Temmuz 2024 salı günü Vali Bey sanatçılara ödülleri takdim etti.” cümlesinde hangisinin yazımı yanlıştır?	23 Temmuz 2024
	salı
	Vali Bey
Cevap:	

“Bu yıl Atatürk Stadyumu, 30 ağustos Zafer Bayramı kutlamalarının merkeziydi.” cümlesinde hangisinin yazımı yanlıştır?	Atatürk Stadyumu
	30 ağustos
	Zafer Bayramı
Cevap:	

“Kedimiz kara kayıp, en son Ay Meydanı yakınlarındaki Gün Sokak’ta görülmüş.” cümlesinde hangisinin yazımı yanlıştır?	kara
	Ay Meydanı
	Gün Sokak’ta
Cevap:	

“Güneş öğretmen, Sait Faik’in Semaver öykü kitabını okumamızı istemişti.” cümlesinde hangisinin yazımı yanlıştır?	Güneş öğretmen
	Sait Faik’in
	Semaver
Cevap:	

“Bu yıl Anneler Günü’nü Almanya’da, Berlin Şehrinde, hep birlikte kutladık.” cümlesinde hangisinin yazımı yanlıştır?	Anneler Günü’nü
	Almanya’da
	Berlin Şehrinde
Cevap:	

“Yıldız Sarayı, İstanbul Boğazı’na ve marmaraya hakim yüksek bir arazi üzerine inşa edilmiş.” cümlesinde hangisinin yazımı yanlıştır?	Yıldız Sarayı
	İstanbul Boğazı’na
	marmaraya
Cevap:	

Doğru cevap sayısı	0 - 4	5 - 6	7 - 8	9
Değerlendirme	Gayret etmelisin	Orta	İyi	Çok iyi

1.

Etkinlik

Metin Analizi

Verilen kelimelerin istenilen anlamlarını metinden bulup karşılıklarına yazınız. Soruları metinden hareketle cevaplayınız.

HAYAL PERDESİ

Gökçe, uyanır uyanmaz önce kendine sonra pencereden giren güneşe selam verdi. Yatağını toplayıp mutfığa gitti. Mutfakta annesi kahvaltı hazırlıyordu. Ablası Zehra, okula gitmek için giyinmişti. Babaanne, masanın başında torunlarını seyre dalmıştı. Gökçe herkese "Günaydın!" dedi. Annesine kahvaltıda pekmez olup olmadığını sordu. Annesi pembe yataklarını pekmeze borçlu olduğunu anlattığı günden beri her sabah pekmez ister olmuştu. Kahvaltıdan sonra babası tıraş oldu. Annesi "Sihhatler olsun!" dedi. Gökçe sihhatler olsun sözünü "Saatler olsun!" anladı. Dakikalarca düşündü anlam veremedi. Sonra gidip evdeki bütün saatleri topladı ve babasına getirdi. Babası saatleri niçin topladığını sordu. Gökçe, "Annem söyledi." dedi. Evdeki herkes Gökçe'ye güldü. Gökçe kendisine gülmelerine çok kızdı. Ağlayarak odasına gitti. Babaanne ben onunla konuşurum, deyip Gökçe'nin odasına girdi. "Sihhatler olsun!" sözünün gerçek anlamını anlattı. Gökçe herkes ona güldüğü için mutsuzdu. Babaanne bunun kötü bir şey olmadığını anlattı. Karagöz ve Hacivat'ın bu yanlış anlaşılmalara sayesinde çocuklar tarafından çok sevildiğini söyledi. Gökçe, Karagöz ve Hacivat'ı bilmiyordu. Babaanne Karagöz ve Hacivat hakkında bilgi verdi. İsterse birlikte bir Karagöz ve Hacivat oyunu hazırlayabileceklerini söyledi. Birlikte bir karton bulup Karagöz ve Hacivat figürleri çizdiler. Kartonları kesip figürleri boyadılar. Küçük çubuklara raptiye ile bağlayıp eski beyaz bir çarşaftan perde yaptılar. Akşam bütün aile salonda toplandı. Işıkları söndürüp Karagöz ve Hacivat oyunu sahnelediler. Gökçe çok mutluydu hatta mutluluktan bir şiir bile yazdı. Bakalım ne yazdı:

Karagöz, Hacivat'ı yanlış anladı
Karagöz Hacivat'ın en yakın arkadaşı
Gölgeleri perdelerle yansıdı
Gülmek hepimize çok yakıştı.

Mustafa YOĞURTÇU

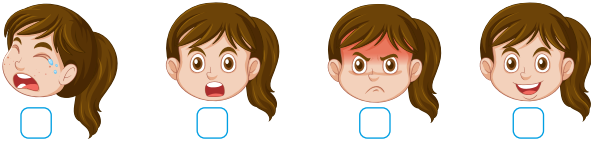
1. Eş anlamlılarını yazınız.

- Sağlık: • Hülya:
• Mektep: • Hane:

2. Zıt anlamlılarını yazınız.

- Ağlamak: • Uzak:
• Doğru: • Yeni:
• Büyük: • Siyah:

3. Gökçe'nin duygu durumlarını yansıtmayan yüz ifadesini işaretleyiniz.

4. Metindeki olayların kimin bakış açısıyla anlatıldığını işaretleyiniz.

Gökçe'nin bakış açısı	Babaannenin bakış açısı	Yazarın bakış açısı	Babanın bakış açısı
☐	☐	☐	☐

5. Metnin konusu nedir?

6. Gökçe niçin mutsuzdur?

7. Gökçe'yi kim sakinleştirmiştir?

8. "Sihhatler olsun!" söz grubu hangi olaydan sonra kullanılmıştır?

9. Babaanne "Sihhatler olsun!" söz grubunun gerçek anlamı olarak ne anlatmış olabilir?

10. Karagöz ve Hacivat hangi özelliklerinden dolayı çocuklar tarafından çok sevilmetedir?

11. Gökçe çok mutlu olunca ne yapmıştır?

2.
Etkinlik

Metin Analizi

Şiirin belirtilen bölümlerinde noktanın hangi kullanım alanının anlatıldığını yazınız. Yazdığınız kullanım alanlarına birer örnek cümle yazınız. A sorusunu cevaplayınız.

TEKİR'İN NOKTA'YI KULLANIŞI

Benim için
Basittir nokta.
Çember gibi kıvrırım
Kuyruğumu içine.
Ama bu bir kuraldır.
Tamamlanmış bir cümle
Söylemediysem eğer
İstemesem de
Gezemem böyle.

1. Kullanım Alanı:

Örnek:

Söz Doktor Mırnav'dan mı açıldı?
Ya da mektup mu yazıyorum ona?
Doktor Mırnav yerine yazarım:
Dr. Mırnav
Sonra da başlarım sözüme.

2. Kullanım Alanı:

Örnek:

Bir de sayıların yanına gelirim
Büyümesinler diye.
Ya da inci, inci, üncü, uncu eki alsın diye
Sayılar, dururum yanlarında:
1. (Birinci) 2. (İkinci) 3. (Üçüncü) gibi

3. Kullanım Alanı:

Örnek:

Tarihlerin arasına girerim
Günler aylarla, aylar yıllarla
Karışmasın diye.
12.10.2007'de Dilek İzmir'e gitti.

4. Kullanım Alanı:

Örnek:

Bir de zaman dilimlerinin
Arasında bulunurum.
Saatler, dakikalar, saniyeler
Birbirinden ayrılınsın diye.
Mehmet 11.30'da uyanmıştı, gibi.

5. Kullanım Alanı:

Örnek:

Yalvaç URAL

A. Başlıkta kullanılan "TEKİR" sözcüğü genellikle kediler için kullanılır. Bu sözcük hangi özelliklere sahip kediler için kullanılmaktadır? Araştırıp yazınız.

.....

.....

.....

3.

Etkinlik

Metin Analizi

Soruları verilen metne göre cevaplayınız.

FUTBOLCU FİL

“Hop, hop meşin top
Bundan başka oyun yok!
Top cambazı derler bana,
Çalım yapar, gol atarım!
Futbolcu Fil'dir adım.”

Tavşanspor ile Tilkispor maç yapacaklardı. Tilkisporlu futbolcular sahaya çıktılar. Tam beş kişiydiler. Tavşansporlu futbolcular da sahaya çıktılar. Ama onlar dört kişiydiler. Kalecileri eksikti. “Olamaaaaaz!”

Kaptan tavşan, kenarda oturan küçük file gitti. “Bizim kalecimiz olur musun?” dedi. Küçük fil çok sevindi. Hemen kaleye geçti. Hakem karganın düdüğü yoktu. O da “Gak !” dedi. Tilkisporluların vuruşuyla maç başladı. Tilkisporlu futbolcular çok iyi oynuyorlardı. Ama gol atamıyorlardı. Çünkü kaleci fil, bütün kaleyi kapatıyordu. Tilkisporlular hakeme itiraz ettiler: “Kaleci fil, kaleye göre çok büyük. Kaleden çıksın. Yerine tavşanlardan biri geçsin.” Futbolcu Fil “Ah, keşke!” dedi içinden.

Hakem karga, itirazı kabul etti. Küçük fil, kaleden çıktı. Kaleye geçen tavşanın yerinde oynamaya başladı. Küçük fil oyuna ısınana kadar bir gol yediler. Küçük fil maça ısınınca iki gol attı, tilkilerin tüm çabası sonucu değiştirmeye yetmedi. Hakem karga “Gak!” diyerek maçı bitirdi. Tavşansporlular, küçük filin iki güzel golüyle maçı kazandılar. Başarılarını doyasıya kutladılar.

Aziz SİVASLIOĞLU

(Düzenlenmiştir.)

1. Maç hangi takımlar arasında yapılmıştır?

2. Takımlar kaçar kişiden oluşmaktadır?

3. Hangi takımın bir oyuncusu eksiktir?

4. Maçın hakemi kimdir?

5. Futbolcu Fil hangi takımda oynamıştır?

6. Futbolcu Fil ilk olarak hangi mevkide oyuna başlamıştır?

7. Maçın sonucunda hangi takım kaç gol atmıştır?

8. Maçı hangi takım kazanmıştır?

9. Tilkisporlular neye itiraz etmiştir?

10. Metinde anlatılanlar gerçek unsurları mı yoksa hayali unsurları mı yansıtmaktadır? Neden?

11. Aşağıdaki cümlelerde dilimize yabancı dillerden giren bazı kelimeler kullanılmıştır. Metinden hareketle bu kelimelerin Türkçe karşılıklarını kullanarak cümleleri yeniden yazınız.

• Tilkisporluların vuruşuyla maç start aldı.

• Hakem karga “Gak!” diyerek finiş düdüğünü çaldı.

4.

Etkinlik

Metin Analizi - Değerlendirme

Soruları verilen metne göre cevaplayınız. Değerlendirme kısmını, analiz ettiğiniz metinlerden hareketle size uygun olan kısımları işaretleyerek yapınız.

Son zamanlarda kullanımı yaygınlaşan “scooter”lar ile ilgili yasa teklifinin Meclis Çevre Komisyonundaki görüşmeleri renkli anlara sahne oldu. Yasalaştığında kullanım hızı saatte 25 kilometreyle sınırlanacak olan elektrikli “scooter”ın hangi adla yasaya gireceği tartışıldı. Komisyondaki bir yetkili konuyla ilgili “Türk Standartları Enstitüsünde ‘scooter’ olarak geçmektedir. Biz de mecburen öyle kullandık. Türk Dil Kurumu ile görüştük, onların önerileri de var. ‘Basgit’ ya da ‘bingit’ sözcüklerini teklif ettiler. Ama dünyanın her yerinde şu an ‘scooter’ ismi çok yaygın. Aynı ‘televizyon’ gibi ‘scooter’ da yakında herkesçe kullanılmaya başlanacak. Maalesef artık özellikle çocuklar bu alete ‘scooter’ diyor. Umarım yakın zamanda bu sözcüğe herkesin seyerek kullanacağı bir Türkçe karşılık buluruz.” ifadelerini kullandı.

- Haber metninde hangi aletten bahsedilmiştir?
.....
- Türk Dil Kurumu “scooter” için hangi isimleri önermiştir?
.....
- Scooter adını özellikle kimler kullanmaktadır?
.....
- Komisyondaki yetkiliye göre scooter sözcüğü hangi sözcük gibi yakında herkes tarafından kullanılacaktır?
.....
- Türk Dil Kurumunun televizyon için kullandığı fakat yaygınlaşmayan ifadeleri sözlükten bulup yazınız.
.....

KENDİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Bu form, “1. TEMA”da yer alan konularda öğrendiklerinizi ve analiz ettiğiniz metinleri kavrama düzeyinizi kontrol edebilmeniz için hazırlanmıştır. Formda yer alan ifadeleri okuyunuz ve size uygun seçeneği X ile işaretleyiniz. Verdiğiniz cevaplardan hareketle toplam puanınızı değerlendirip yapmanız gerekenleri planlayınız.

ÖĞRENME ÇIKTILARI ÖLÇÜTLERİ	Evet (2 puan)	Kısmen (1 puan)	Hayır (0 puan)
Kelimelerin gerçek, mecaz ve yan anlamlarını ayırt edebiliyorum.			
Terim anlamlı kelimeleri ayırt edebiliyorum.			
Yakın anlamlı kelimeleri ayırt edebiliyorum.			
Eş sesli (sesteş) kelimeleri ayırt edebiliyorum.			
Kelimelerin eş ve zıt anlamlarını bulabiliyorum.			
Bağlamdan yararlanarak bilmediğim kelimelerin anlamlarını tahmin edebiliyorum.			
Yabancı dillerden alınmış kelimelerin Türkçe karşılıklarını bulabiliyorum.			
Metnin konusunu ve ana düşüncesini belirleyebiliyorum.			
Metinle ilgili sorulara cevap verebiliyorum.			
Metne uygun başlığı belirleyebiliyorum.			
Gerçek ve hayal ürünü olan durumu ve olayları ayırt edebiliyorum.			
Noktalama işlevlerini biliyorum ve uygun yerlerde kullanıyorum.			
Büyük harflerin kullanım alanlarını biliyorum.			
Toplam Puanım			

PUAN ARALIKLARI

0 - 9 puan → Yetersizliklerin nedenleri belirlenmeli, öğrenme çıktıları ile ilgili etkinlikler tekrar edilmelidir.

10 - 19 puan → Yetersizliklerin olduğu öğrenme çıktıları ile ilgili ek çalışmalar yapılarak eksiklikler giderilmelidir.

20 - 26 puan → Öğrenme çıktıları ile ilgili ölçütler sağlanmıştır, planlı ve düzenli çalışmaya devam edilmelidir.

1 ve 2. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Uluslararası Sosyal Medya Derneği (USMED) Yönetim Kurulu Başkanı Said Ercan, sosyal medyada beğenilme korkusunun insanlarda psikolojik sorunlara yol açtığını söyledi. Ercan, aynı zamanda insanların hayatlarının artık birçok yerinde sayılar olduğunu da dile getirdi. Ercan yaptığı açıklamada, sosyal medya kullanıcılarına yönelik araştırmalar yaptıklarını ve araştırmalara göre insanların sosyal medyada genellikle beğenilmek için bir şeyler paylaştığını belirtti.

1. Yukarıdaki metnin ana düşüncesini ve metne gelebilecek en uygun başlığı bularak yazınız. (5+5=10 puan)

.....

.....

2. Metinden hareketle insanlarda psikolojik sorunlara yol açan nedeni bularak yazınız. (10 puan)

.....

3. Ankara Kızılay mağazanızdan aldığım montun eve geldiğimde dikişlerinin sökülük olduğunu fark ettim. Mağazaya faturamla gidip ürünü gösterdim. Kullanıcı hatası olduğunu söylediler ancak ürünü hiç kullanmamıştım. Etiketini dahi üzerinde duruyordu. Mağaza müdürüyle görüştüm. Kendisi bu konuda yardımcı olacağını söyledi ancak üç haftadır herhangi bir bilgi vermediler. Mağduriyetimin giderilmesini istiyorum. Konuyla ilgili hakkımı Tüketici Hakem Heyetinde de arayacağımı eklemeliyim.

Aşağıda anlamları verilen sözcükleri metinden bularak yanlarındaki boşluğa yazınız. (2+2+2+2+2 = 10 puan)

- a) Mağdur olma durumu: (.....)
- b) Bir malın tür, miktar, fiyat vb. niteliklerini gösterir küçük kâğıt: (.....)
- c) Mal ve hizmetlerden yararlanan, satın alıp kullanan kişi: (.....)
- d) Satıcının alıcıya verdiği hesap pusulası: (.....)
- e) Tarafların aralarındaki anlaşmazlığı çözmek için yetkili olarak seçtikleri ve üzerinde anlaşmışları kişi: (.....)

4. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin hangi anlamda kullanıldıklarını (gerçek anlam, mecaz anlam, terim anlam) karşılıklarına yazınız. (2+2+2+2+2 = 10 puan)

- a) Gökyüzüne elimi uzatsam sanki yıldızlara dokunacak gibiyim. (.....)
- b) Plüton artık gezegen olarak kabul edilmiyor. (.....)
- c) Yıllarca bu toplumu boş vaatlerle oyalayıp durdu. (.....)
- d) Radyoda çalan bu şarkının notalarını biliyor musun? (.....)
- e) Koyu bir sohbe tutulduklarını görünce rahatsız etmek istemedim. (.....)

5. Hayvanlar kralı aslan bir savaşa hazırlanıyormuş () Görevlileri toplamış. Emir subaylarını, ormandaki diğer hayvanlara gönderip savaş emirlerini bildirmiş. Savaş kurulundaki bir komutan, eşekleri ve tavşanları geri göndermeyi önermiş. Aslan bu öneriye karşı çıkıp şöyle demiş ()

() Neden () Onlara da görev vereceğim. Onlar olmazsa grubumuz tamam olmaz. Eşek borazan çalacak, tavşanlar da haberci olarak görev yapacak. Akıllı aslan () bütün hayvanlardan faydalanmasını biliyormuş. Hepsinin huylarını ve yeteneklerini bildiğinden onlara iyi yapabilecekleri görevleri vermiş.

Parçada ayraçlarla belirtilen yerlere getirilmesi gereken noktalama işaretlerini sırasıyla aşağıdaki kutucukların içinde gösteriniz. (2+2+2+2+2 = 10 puan)

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

6. Duru ve dedesi 3 eylül sabahı saat 10.15de Halk kütüphanesine gitmek üzere yola koyuldu. Duru, kütüphanenin tabelasını görünce hızlandı. Çok heyecanlıydı. Kütüphane âdeta bir şenlik yeriydi. birçok etkinlik düzenlenmişti. Bir de tanıtım gezisi planlanmıştı. İlk olarak duru, ona katılmak istedi.

Yukarıdaki metinde yazım yanlışı olan ifadelerin altını çizerek doğru yazımlarını alttaki boşluğa yazınız. (2+2+2+2+2 = 10 puan)

.....

7. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin eş seslisinin kullanıldığı cümleler kurup boşluklara yazınız. (2+2+2+2 = 8 puan)

a) Doğum günümde, elinde bir demet göl ile çıkageldi.

.....

b) Yüzündeki ben, geçen haftaya göre biraz daha büyümüştü.

.....

c) Sinirinden bahçedeki otları yolmaya başladı.

.....

d) Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da yine gel.

.....

8 ve 9. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Her insanın kendisine, ailesine, çevresine, ülkesine ve insanlığa karşı sorumlulukları vardır. İnsan haklarına duyarlı ve demokratik bir toplum, barış içinde yaşayan huzurlu bir dünya ancak sorumluluğunu bilinçle yerine getiren bireylerle sağlanabilir.

İnsanı toplumdaki bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Her insanın farklı ihtiyaçları vardır. Ondan bu ihtiyaçlarını tek başına karşılaması beklenemez. Evde, okulda ve sosyal hayatta insanların ihtiyaçlarının karşılanması, hayatın daha yaşanabilir olması için bir iş bölümü ve dayanışma gereklidir. Bu da ancak mesuliyet bilinciyle olur. Aile, komşuluk, arkadaşlık ilişkileri bunlardan birkaçıdır.

8. Aşağıdaki kelimelerin belirtilen anlamlarını metinden bulup karşılıklarına yazınız. (1+1+1+1+1 = 5 puan)

Kelimeler	Eş Anlamı
Gereksinim	
Fert	

Kelime	Zıt Anlamı
Savaş	

Kelime	Yakın Anlamı
Dostluk	

Kelime	Türkçe Karşılığı
Mesuliyet	

9. Metinle ilgili verilen soruları cevaplayınız. (5+5+5+5 = 20 puan)

a) Metnin konusu nedir?

.....

b) Metnin ana düşüncesi nedir?

.....

c) Metindeki altı çizili ifadeler gerçek ve hayali unsurlardan hangisi ile ilişkilidir?

.....

d) Barış içinde yaşayan huzurlu bir toplum kimlerle sağlanabilir?

.....

10. Aşağıdaki metinde büyük harflerin ve noktalama işaretlerinin kullanımıyla ilgili yapılan yanlışlıkları belirleyip düzelterek metni yeniden yazınız. (7 puan)

Avusturyadaki farklı okullarda eğitim alan Nikola Tesla, 1884ten sonra Edison'la birlikte çalışmaya başlamıştır. ABDde elektriğin evlere girmesi Edison'un geliştirdiği doğru akım sistemiyle mümkün olmuştur. Tesla ise çok geçmeden alternatif akım sistemini geliştirmiştir. Tesla, Edison'un alternatif akım sistemlerine mesafeli durmasından dolayı edison'la yollarını ayırmıştır. geliştirdiği alternatif akım üreteçleri? transformatörleri ve motorlarına ilişkin buluşlarının patentlerini 1885te satar. Böylece Tesla, Edison ile rakip olur?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

www.ortaokuldata.com Dijital Eğitim Platformunun tanıtım ve kullanım videoları için karekodu okutunuz.

Dijital Eğitim Platformunda Neler Var?

Bu seti alan öğretmen ve öğrencilerin tamamı Dijital Eğitim Platformuna sınırsız sahip olacaktır. Dijital Eğitim Platformunda

- Deneme sınavları çözme,
- Soru çözme,
- Konu çalışma,
- Yapay zeka destekli istatistiksel raporlar alma,
- Süreç odaklı dijital öğrenci takip sistemi,
- Ders kitabının dijital içerikleri,
- Akıllı tahta uygulamaları

gibi birçok özelliğe sahiptir.

Dijital Eğitim Platformu Nasıl Kullanılır?

- Öğretmenin sisteme üye olması
 1. Öğretmen kendisi ortaokuldata.com'dan üyelik yapabilir.
 2. 0 (542) 262 03 37 whatsapp hattından yardım olarak üyelik yaptırabilir.
- Öğretmen, öğrenci listesini sisteme girdikten sonra öğrencilerin kullanıcı adı ve şifreleri otomatik oluşturulacak veya öğrenci listesini 0 (542) 262 03 37 whatsapp hattına göndererek sistem tarafından öğrenci şifreleri oluşturulacaktır.
- Öğrenci, öğretmeninden alacağı şifre ile sisteme giriş yapabilecektir.

* Sınırsız kullanım süresi 1 eğitim-öğretim yılıdır.

5. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

6. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

7. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

8. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi 1518 Sok.
Mat-Sit İş Merkezi No:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

Nasıl Sipariş Edebilirim?

Kitapçınızdan talep edebilir veya 0 505 099 24 84 telefon hattından bilgi alabilirsiniz.

9 786052 806265